

RAPPORT 2022:15

Uppdrag om att under- lätta införandet av regler om klimatdeklaration för byggnader

Titel: Uppdrag om att underlätta införandet av regler
Rapportnummer: 2022:15
Utgivare: Boverket, november 2022
ISBN pdf: 978-91-89581-13-5
Processnummer: 3.4.1
Diarienummer: 1426/2020

Rapporten finns i pdf-format på Boverkets webbplats: www.boverket.se
Alternativa format kan beställas från Boverket.
E-post: publikationsservice@boverket.se
Telefon: 0455-35 30 00
Postadress: Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Förord

Boverket fick i mars 2020 i uppdrag av regeringen att fortsätta arbetet med att underlätta införandet av krav på en klimatdeklaration vid uppförande av byggnader. Uppdraget ska slutredovisas till regeringen senast den 20 december 2022, inklusive genomförda information- och vägledningsinsatser. Denna rapport är Boverkets redovisning av uppdraget.

Enligt uppdraget ska även ett förslag på plan för den fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationer redovisas. Detta gjordes i juni 2020, i rapporten ”Utveckling av regler om klimatdeklaration av byggnader” rapport 2020:13. Den rapporten översattes även till engelska med titeln ”Regulation on climate declarations for buildings”, rapport 2020:28.

Ansvarig för uppdraget har varit enhetschef Lena Hagert Pilenås till och med februari 2021 och sedan har klimatstrateg Robert Johannesson varit ansvarig fram till december 2022. Kristina Einarsson har varit projektledare och övriga deltagare i arbetet har varit Roger Antonsson, Ingvar Andersson, Johannes Appelros, Justina Bacinska, Lars Corneliussen, Sara Elfving, Cathrine Engström, Madeleine Hjortsberg, Thomas Johansson, Oscar Kask, Jonas Larsson, Jenny Lilja, Kajsa Lind, Christer Löfgren, Fredrik Lönnqvist, Jeanett Martinsson Malm, Erik Olsson, Karl-Johan Stranne, Fabian Ståhl, Emma Svensson och Fidan Vrajoli.

Karlskrona november 2022

Yvonne Svensson
stf generaldirektör

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning.....	5
Inledning	6
Uppdraget.....	6
Effekter som ska uppnås genom uppdraget	7
Mål som ska uppnås inom uppdraget	7
Genomförandet uppdelat i delprojekt	9
Delprojekt klimatdatabas	10
Delprojekt klimatdeklarationsregister	12
Delprojekt IT-stöd	13
Delprojekt färdplan	14
Delprojekt föreskrifter	15
Delprojekt tillsyn	16
Delprojekt förvaltning databas, register och tillsyn.....	18
Delprojekt handbok om klimatdeklaration	18
Genomförandet av information och vägledning	20
Strategi för kommunikation togs fram	20
Ramberättelse och budskap som grund	21
Målgrupper för kommunikation om klimatdeklaration	21
Syfte och mål med kommunikationsinsatserna	22
Effektmål för kommunikationen	22
Kanaler för kommunikation.....	22
Aktiv extern kommunikation	24
Material till vidareinformatörer	25
Informationskampanj i två steg	25
Uppföljning av kommunikationsinsatserna	27
Nulägesmätning sommaren 2021	27
Stor vilja från branschen till ökad dialog.....	28
Information på boverket.se.....	28
Utvärdering av informationskampanjerna	30
Utvärdering av kännedom av reglerna	31
Analys och sammanfattning av kommunikationsinsatser	33
Slutsatser av kommunikationsinsatserna.....	35
Bilaga 1 Regeringsuppdraget.....	36
Bilaga 2 Sammanställning av kommunikationsmaterial	39

Sammanfattning

Boverket har haft i uppdrag av regeringen att utveckla en klimatdatabas för beräkning av klimatpåverkan från byggnader, ett register för klimatdeklarationer samt informations- och vägledningsunderlag. I denna rapport redovisar Boverket genomförandet av uppdraget och resultatet med ett särskilt fokus på genomförda information- och vägledningsinsatser.

I uppdraget ingick även att ta fram en plan för den fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationen som ska inkludera hela livscykeln och omfatta gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan. En rapport med en färdplan slutredovisades i juni 2020. Gränsvärden och en utökad klimatdeklaration föreslogs införas 2027. Boverket fick i mars 2022 ett regeringsuppdrag om gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan kan införas tidigare än 2027. Det ska avrapporteras till Regeringskansliet senast den 15 maj 2023.

I mars 2021 publicerade Boverket ett relativt omfattande informationsmaterial om förslag till regler om klimatdeklaration. Detta material utgjorde sedan underlag till den senare publicerade handboken om klimatdeklarationer.

En första version av en digital handbok om klimatdeklarationer publicerades i oktober 2021 strax efter att regler om klimatdeklaration blivit beslutade. En uppdatering av handboken gjordes i maj 2022 utifrån inkomna synpunkter till Boverket om behov av förtydliganden.

Boverket publicerade i januari 2022 en öppen klimatdatabas för beräkning av byggnaders klimatpåverkan från byggskedet. Om byggherren vill använda generiska klimatdata i sin klimatdeklaration ska uppgifterna hämtas härifrån. Databasen innehåller klimatdata för byggprodukter, energi och bränslen. Den uppdaterades i maj 2022. Nästa uppdatering är planerad till januari 2023. Därefter är planen att den ska uppdateras årligen.

En e-tjänst för registrering av klimatdeklarationer för nya byggnader publicerades i januari 2022. En testmiljö för e-tjänsten planeras att lanseras i slutet på 2022, för att den som ska utföra en klimatdeklaration ska kunna bekanta sig med e-tjänsten och på sätt undvika felregistreringar i klimatdeklarationsregistret.

Information- och vägledningsmaterial har publicerats löpande från 2020 till december 2022 med särskilt fokus på målgruppen små och medelstora byggherrar och byggentreprenörer. Två större informationskampanjer har genomförts under 2021 och 2022.

Inledning

Uppdraget

Boverket har haft i uppdrag av regeringen att under 2020–22 vidta åtgärder för att underlätta införandet av krav på en klimatdeklaration vid uppförande av byggnader. Boverket fick i uppdrag att fortsätta det förberedande arbete med att:

- utveckla en öppen databas med relevanta klimatdata som ska kunna användas för beräkning av klimatpåverkan från byggnader ur ett livscykelperspektiv
- utveckla ett register för klimatdeklarationer
- utveckla informations- och vägledningsunderlag
- ta fram en plan för den fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationen som ska inkludera hela livscykeln och omfatta gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan.

Boverket ska även bistå Regeringskansliet (Finansdepartementet) vid framtagandet av nödvändig reglering för införande av krav på klimatdeklarationer.

Vid utvecklingen av databasen med klimatdata ska Boverket på lämpligt sätt tillvarata den kunskap och de erfarenheter som finns inom Naturvårdsverket och Trafikverket på området.

Boverket ska vid utförandet av uppdraget i möjligaste mån beakta ambitionen, som fastslogs vid det nordiska bygg- och bostadsministermötet i Reykjavik den 10 oktober 2019, om att öka det nordiska samarbetet vad gäller tillvägagångssätt, metoder, data och verktyg för koldioxidneutralitet i en byggda miljö.

Denna rapport redovisar genomförandet och resultatet av arbetet med uppdraget med särskilt fokus på information och vägledningsinsatser.

Boverket har även lagt till ytterligare delprojekt för att få en samordning av allt arbete som rör klimatdeklarationer på Boverket, även om det inte omnämns i regeringsuppdraget. Boverket fick ansvar för tillsyn enligt de beslutade reglerna om klimatdeklaration för byggnader, därför infördes ett delprojekt om tillsyn. Även Boverkets arbete med att ta fram föreskrifter till kommande lag och förordning om klimatdeklarationer har lagts till som ett delprojekt. Likaså Boverkets arbete med att införa en förvaltningsorganisation för klimatdeklarationer har lagts till som delprojektet som heter förvaltning databas, register och tillsyn.

Effekter som ska uppnås genom uppdraget

- Öka kunskapen i byggsektorn om byggnaders klimatpåverkan vid uppförande av byggnader.
- Öka kunskapen i byggsektorn om livscykelanalyser och hur man gör en livscykelanalys, den ligger till grund för en klimatdeklaration.
- Förmedlad nytta till olika aktörer i byggsektorn om hur de kan bidra till att minska klimatpåverkan.
- Minskade utsläpp av växthusgaser från byggnader som uppförs.
- Ett digitalt stöd som minimerar tid och kostnader för alla inblandade aktörer (gäller särskilt klimatdatabas och klimatdeklarationsregister).
- Kvalitet och riktighet i klimatdeklarationerna. Görs både genom den regelrätta tillsynen och det informations- och vägledningsarbetet som är planerat för tillsynsverksamheten.
- Aktörer i byggsektorn ska veta i god tid nästa steg i reglerna om klimatdeklarationer. De ska också haft möjlighet att påverka förslaget som tas fram av Boverket.
- Aktörer i byggsektorn ska hitta tillräcklig vägledning i Boverkets handbok om klimatdeklarationer om vad som krävs för att uppfylla reglerna.

Mål som ska uppnås inom uppdraget

1. En rapport med en plan för nästa steg av klimatdeklaration som inkluderar hela livscykeln och gränsvärden för klimatpåverkan. Klart juni 2020.
2. En öppen klimatdatabas med klimatdata för användning till beräkning av klimatpåverkan från byggnader som uppförs, för utsläpp av växthusgaser under byggskedet. Klart januari 2022.
3. Ett klimatdeklarationsregister för nya byggnader. Klart januari 2022.
4. En större revidering av handboken om klimatdeklarationer i maj 2022 samt kontinuerliga uppdateringar utifrån inkomna synpunkter till Boverket om behov av vägledning om klimatdeklarationer.
5. Informations- och vägledningsmaterial är framtaget och publicerat. Löpande till december 2022.
6. Avrapportering av uppdrag inklusive genomförda informations- och vägledningsinsatser senast den 20 december 2022.
7. Resurssatt tillsynsverksamhet med processbeskrivningar och interna styrdokument till Bolinken – inkluderat riktlinjer och tillsynsplan förvaltningsplan – samt ett IT-stöd för att bedriva effektiv och rättssäker tillsyn av klimatdeklarationer. Klart december 2022.

8. Under 2022 ska 30 tillsynsärenden ha startats.
9. Uppdatering av klimatdata i Boverkets klimatdatabas januari 2023.

Genomförandet uppdelat i delprojekt

En arbetsgrupp bestående av tjugotal personer som är civilingenjörer, jurister, ekonomer, experter och utredare har arbetat med uppdraget. För avstämning av Boverkets arbete med byggbranschen har så kallade fokusgrupper använts. Följande fokusgrupper bildades för de olika delprojekten:

- Små- och medelstora byggherrar och byggtreprenörer
- Byggherrar och byggtreprenörer i framkant
- Arkitekter
- Programvaruutvecklare
- Kommuner

Regeringsuppdraget har varit uppdelat i delprojekt med en övergripande projektledare och delprojektledare. De olika delprojekten är:

- Utveckla öppen **klimatdatabas** med klimatdata
- Utveckla ett **klimatdeklarationsregister** för byggnader
- Utveckling av **IT-stöd** till klimatdatabasen, klimatdeklarationsregistret, handläggarstödet för tillsyn och statistikuttag.
- Utveckla **information- och vägledningsunderlag**
- Ta fram en **färdplan** med gränsvärden – för nästa steg av klimatdeklaration som inkluderar hela livscykeln och gränsvärden för klimatpåverkan
- Ta fram **föreskrifter** och bistå finansdepartementet vid framtagande av reglering.
- Bygga upp en verksamhet för **tillsyn** av klimatdeklarationer
- Förvaltning av **IT-stöd databas, register och tillsyn** som tagits fram samt planera för tillsyn efter projektet slutat
- Utveckling av handbok om klimatdeklaration

Arbetet påbörjades under 2019 inom regeringsuppdraget klimatdeklarationer med dnr: 2666/2019. Det uppdraget avslutades i februari 2020. Ytterligare ett regeringsuppdrag om klimatdeklarationer kom den 3 mars 2022 om gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan. Det ska avslutas 15 maj 2023.

Se nedan en beskrivning av genomförandet av de olika delprojekten.

Delprojekt klimatdatabas

Delprojektet startades hösten 2019 och avslutades den 31 december 2021. Av regeringsuppdraget framgick att syftet med att tillhandahålla en öppen databas med relevanta klimatdata är att begränsa kostnader och underlätta för aktörerna att upprätta en klimatdeklaration. Klimatdata ska vara transparenta, kvalitetssäkrade och representativa för den svenska marknaden. Det ska ge förutsättningar att kunna göra en klimatdeklaration med god kvalitet.

Utgångspunkten i utvecklandet av klimatdatabasen var att den ska innehålla den klimatdata som behövs för att göra en klimatdeklaration. Klimatdatabasen ska därmed innehålla data om byggprodukters och energislags klimatpåverkan, klimatdata för transporter mellan byggprodukternas produktionsanläggning och byggarbetsplatsen samt klimatdata för byggspill som uppstår på byggarbetsplatsen. Klimatdatabasen ska också innehålla information om hur klimatdata tagits fram för att säkerställa transparensen.

Hösten 2019 anlätades IVL Svenska Miljöinstitutet för ett uppdrag att utreda hur klimatdata som är representativa för svenska förhållanden ska tas fram. IVL lämnade en rapport¹ som utgjorde underlag för utvecklingen av klimatdatabasen, bl. a. hur klimatdata ska struktureras i byggproduktgrupper, i vilket format klimatdatabasen ska tillhandahållas, vilken metod som ska användas för att ta fram klimatdata och hur klimatdata ska presenteras.

Boverket tog beslut om att klimatdatabasen ska ägas och förvaltas av Boverket och tillgängliggöras i ett webbgränssnitt på www.boverket.se. Klimatdata skulle också kunna hämtas maskinellt av programvaror för klimatberäkningar som används av byggbranschen.

Under våren 2020 inledde Boverket ett samarbete med Miljöministeriet i Finland som också förberedde klimatkrav för byggnader och skulle utveckla en klimatdatabas för finska förhållanden. Boverket och Miljöministeriet kom överens om att samarbeta vid framtagandet av klimatdata, byggproduktindelningen och att samma metod och format skulle användas. Samarbetet omfattade även utvecklingen av IT-stöd.

IVL Svenska Miljöinstitutet fick hösten 2020 uppdraget att ta fram klimatdata och övriga uppgifter som skulle finnas i klimatdatabasen. De levererade klimatdata för cirka 200 resurser, uppdelat på byggproduktgrupper och energislag. Klimatdata för byggproduktgrupper (modul A1-A3) togs fram i dialog med byggmaterialindustrin. Klimatdata hämtades från miljövarudeklarationer (EPD:er) för byggprodukter som används på den svenska marknaden. Inom respektive byggproduktgrupp beräknades ett

¹ Nr U 6401, Introduktion till Boverkets klimatdatabas, IVL Svenska miljöinstitutet.

medelvärde, en generisk klimatdata. IVL levererade också klimatdata för transporter (modul A4) och byggspill på byggarbetsplats (del av modul A5). Dessa beräknades genom antaganden av typiska transportavstånd och spillmängder för respektive byggprodukttyp, efter avstämning med byggmaterialindustrin.

Under arbetet med att utveckla klimatdatabasen har kontinuerliga avstämningsgjorts med de fokusgrupper som Boverket bildade för regeringsuppdraget. Dessutom har avstämnings genomförts med Energiföretagen avseende klimatdata för el och fjärrvärme.

Under hela arbetet med utveckling av klimatdatabasen har Boverket dessutom samverkat med Trafikverket och Naturvårdsverket.

Konservativa klimatdata för byggprodukterna

Boverket beslöt att klimatdata för de olika byggprodukterna ska vara konservativt satta och har därför lagt på 25 procent på medelvärdesdata i klimatdatabasen. Ett skäl är skapa incitament för byggherrar att efterfråga och använda produktspecifika klimatdata (EPD:er) så att klimatdeklarationen motsvarar den uppförda byggnaden. Ett annat skäl är att förhindra att byggherrar redovisar en lägre klimatpåverkan i klimatdeklarationen genom att använda klimatdata från databasen i stället för klimatdata från EPD:er.

Testversion av klimatdatabasen

Den 1 mars 2021 publicerades en testversion av klimatdatabasen på Boverkets webb. Dessförinnan hade klimatdatabasen testats av branschaktörer och de synpunkter som kom in hade bearbetats. Klimatdatabasen innehöll ett sökverktyg där möjlighet fanns att skapa egna listor för export i Excel. Under öppna data kunde klimatdatabasen laddas ned i sin helhet via API i filformaten JSON och XML.

Klimatdatabasen innehöll klimatdata för byggprodukters klimatpåverkan, modul A1-A3, transport av byggprodukter från fabrik till byggarbetsplats, modul A4, byggspill på byggarbetsplats, modul A5 byggspill, och klimatpåverkan från energi och bränsle att använda för beräkning av byggarbetsplatsens klimatpåverkan, modul A5 energi, samt för projektspecifik beräkning av klimatpåverkan från transporter, modul A4.

Under resterande del av 2021 bearbetades klimatdatabasen med anledning av de synpunkter som kom in på testversionen. En slutlig version av databasen publicerades den 3 januari 2022 med 209 resurser för byggprodukter, energi och bränsle. Från och med det datumet fanns en giltig version av klimatdatabasen för användning i en klimatdeklaration. Under 2022 gjordes en uppdatering våren 2022 i samband med att Boverkets handbok om klimatdeklarationer uppdaterades och då rättades några

felaktigheter. Klimatdatabasen kommer enligt plan att uppdateras en gång per år.

Delprojekt klimatdeklarationsregister

Delprojektet startades 2019 och avslutades under 2022, med överlämning till förvaltningen. Målet för delprojektet, har genomgående varit, att utveckla ett digitalt stöd som minimerar tid och kostnader för alla inblandade aktörer. Det har varit viktigt att fokusera på en lösning med en så bra digital integration som möjligt mellan Boverkets klimatdatabas, EPD:er, klimatberäkningsprogram och klimatdeklarationsregistret.

Hösten 2019 inleddes arbetet med att identifiera vilka uppgifter om byggnaden i byggprocessen som finns digitalt och hur Boverket kan få tillgång till dessa och använda dem i klimatdeklarationsregistret.

Under början av 2020 var det viktigt att förstå hur klimatberäkningsverktyg fungerade och användes i praktiken, för att kunna anpassa Boverkets register till byggbranschens verktyg. Detta testades genom pilotprojekt med aktörer från byggsektorn, för att se att idéer och koncept höll ihop.

I samband med Boverkets remissutskick av föreskrifter om klimatdeklaration i december 2020 skickades även ett förslag på uppgifter som skulle lämnas i klimatdeklarationsregistret. Det var ett nytt grepp för Boverket att skicka ut ett detaljerat förslag på efterfrågade uppgifter i en remiss. Det föll ut väl och Boverket fick många synpunkter som var värdefulla vid utvecklingen av registret.

En viktig del i utvecklingsarbetet var att fastställa vilka uppgifter som måste finnas i registret för att det ska fungera i Boverkets tillsyn och samtidigt inte skapa en för stor administrativ börda för byggherrarna.

Valet av IT-plattform, föll på ett standardsystem och inte ett egenutvecklat system. Det var enklare och billigare att komma i gång med ett standardsystem till skillnad från att utvecklat ett eget.

För att få ett digitalt stöd som minimerar tid och kostnader för alla inblandade aktörer så var det viktigt att inhämta synpunkter från byggsektorn. Det har varit värdefullt med de fokusgrupper som Boverket bildat för att ta del av synpunkter från externa intressenter. Vi har diskuterat och inhämtat synpunkter löpande under återkommande mötena. En annan viktig del i utvecklingen av registret har varit utvärdering av användbarheten av e-tjänsten. Den genomfördes med externa användare som testade att registrera en klimatdeklaration under hösten 2021.

Den 3 januari publicerades en e-tjänst för registrering av klimatdeklarationer. Under första halvan av 2022 har fokus varit på överlämning till förvaltning. Mindre korrigeringar av e-tjänsten har genomförts. Boverket följer även löpande vad som händer vid inmatning i e-tjänsten för att

kunna förbättra och utveckla den. Boverket har även gjort löpande uppdateringar av informationen i Boverkets handbok om klimatdeklaration och sidorna om klimatdeklarationsregistret. Vi har även skapat en film med en steg-för-steg-guide som visar hur e-tjänsten fylls i.

En testmiljö för e-tjänsten är planerad att lanseras i slutet på 2022, för att den som ska utföra en klimatdeklaration ska kunna bekanta sig med e-tjänsten och på sätt undvika felregistreringar i klimatdeklarationsregistret.

För att kunna följa upp och utvärdera reglerna om klimatdeklarationer samt stötta Boverkets tillsyn så ska ett statistikverktyg tas fram. Boverket kommer att under 2023 utreda detta närmare.

Delprojekt IT-stöd

Detta delprojekt startades under våren 2020. Initialt gjordes en verksamhetsanalys för att kartlägga behovet av IT-stöd. En förstudie gjordes i nästa steg som bestod av bland annat en tid-/aktivitetsplan, riskanalys, resursbehov samt ett antal alternativa lösningsförslag med en rekommendation. Med detta som underlag togs sedan beslut om start av IT-utvecklingen i fyra avgränsade delar:

- Klimatdatabas
- Klimatdeklarationsregister
- Handlägningsstöd för tillsyn
- Statistik och dataanalys

IT-utvecklingen påbörjades med den första delen – klimatdatabasen – vid halvårsskiftet 2020. Under vintern 2020 påbörjades IT-arbetet med Klimatdeklarationsregistret och senare under 2021 drog sedan Handlägningsstödet för tillsyn i gång.

I mars 2021 produktionssattes en första version av **klimatdatabasen**. Efter det gjordes en del uppdateringar och anpassningar under året. I samband med att den nya lagen trädde kraft 1 januari 2022 skapades en version 1.0. En formell överlämning från projektet till förvaltningen genomförs under slutet av 2022.

I januari 2022 produktionssattes **klimatdeklarationsregistret med tillhörande e-tjänst**. Under första halvåret 2022 genomfördes en mindre uppdatering. En formell överlämning från projektet till förvaltningen skedde under våren 2022.

Utvecklingen av **IT-stödet för tillsyn** avslutas i december 2022. Utvecklingen har gjorts i två faser. I och med slutleveransen i december kommer tillsyn kunna göras med stöd av det nya systemet från 2023. All utveckling har gjorts i kontinuerlig dialog med interna och externa intressenter.

De sistnämnda har deltagit genom att ha fått tycka till om IT-lösningen efter att själva ha fått testa och se hur den ser ut. En formell överlämning från projektet till förvaltningen görs i slutet av 2022.

När det gäller **statistik och dataanalys** finns ett visst stöd redan idag i det IT-stöd som använts. Det finns dock ett behov att se över det här mer och arbetet för att få detta på plats kommer behöva fortsätta under 2023.

Delprojekt färdplan

Detta delprojekt startades 2019 och avslutades i december 2020. Enligt uppdraget ska Boverket ta fram ett förslag till en plan för den fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationen som inkluderar hela livscykeln och omfatta gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan. Av regeringsuppdraget framgick att syftet med en tydlig plan var att ge bygg- och fastighetssektorn långsiktigt spelregler och planeringsförutsättningar. Enligt regeringsuppdraget ska Boverket vid utförandet av uppdraget i möjligaste mån beakta ambitionen om att öka det nordiska samarbetet vad gäller tillvägagångssätt, metoder, data och verktyg för koldioxidneutralitet i den byggda miljön, som fastslogs vid det nordiska bygg- och bostadsministermötet i Reykjavik i oktober 2019.

Arbetet har bland annat omfattat att:

- Ta fram en metod för beräkning och redovisning av byggnaders klimatpåverkan som omfattar användningsskedet, slutskedet och tilläggsinfo enligt den europeiska standarden EN 15 978 samt gränsvärden.
- Ta fram förslag på tidplan för när det är lämpligt att införa gränsvärden utifrån att det ska hinna ge en effekt på minskade utsläpp av växthusgaser från byggsektorn, så att Sveriges klimatmål om att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser senast 2045 ska kunna uppnås i tid.
- Utredda vilka moduler som är viktiga att ha med i ett framtida gränsvärde, vilka delar av byggnaden som ska omfattas, om byggnader som kolsänka och markarbeten bör ingå, vad som krävs för att kunna sätta ett gränsvärde.

En arbetsgrupp bestående av civilingenjörer, jurister, ekonomer, experter och utredare på Boverket har arbetat med att ta fram rapporten. I arbetet har LCA-expert från Kungliga Tekniska Högskolan (KTH) IVL Svenska Miljöinstitutet anlitats.

Ett utkast till plan för nästa steg av regler om klimatdeklarationerna diskuterades på en hearing arrangerad av Boverket i januari 2020 i Stockholm. Deltagarna gavs möjlighet att lämna muntliga och skriftliga synpunkter. Av de cirka 120 personer som deltog på hearingen lämnade ett

90-tal personer skriftliga synpunkter. En del av dessa svar bestod av ett gemensamt svar från flera aktörer. Även synpunkter på regeringens remiss av Boverkets rapport med lagförslag om klimatdeklarationer har inhämtats vid framtagande av färdplanen.

I uppdraget till KTH ingick att ta fram en metod enligt ovan och som i möjligaste mån harmonisera med den övriga nordiska länders metoder för klimatberäkningar av byggnader. I KTH:s uppdrag ingick även att metoden ska om möjligt vara kompatibel med EU-kommissionens hållbarhetssystem Level(s) i de delar som är relevanta. Boverkets projektgrupp tog fram kompletterande utredningar och en konsekvensutredning. Konsekvensutredningen har haft fokus på nytta och kostnader av förslaget och inkludera även de som påverkas på längre sikt av förslaget, såsom byggprodukttillverkare.

En slutrapport lämnades till regeringen i juni 2020. I rapporten föreslås att gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan införs 2027 samt en utökad klimatdeklaration där hela byggnadens livscykel ingår. Även fler byggdelar föreslås ingå i både gränsvärdet och den utökade klimatdeklarationen. En översättning av rapporten till engelska publicerades i december 2020. Skälet att översätta rapporten till engelska var att sprida information om Sveriges arbete med regler om byggnaders klimatpåverkan i Norden för att främja nordisk harmonisering av klimatregler för byggnader. Även EU-kommissionen var en viktig målgrupp då behov av revidering av EU-regler är en viktig del i Sveriges utveckling av regler om byggnaders klimatpåverkan.

Delprojekt föreskrifter

Detta delprojekt startade sommaren 2020 och avslutades i september 2021. Målet med delprojektet var att ta fram föreskrifter. Vidare ingick att ta fram en konsekvensutredning till Boverkets föreskrifter. Arbetet med konsekvenser inom projektet utökades till att även ta fram underlag med kostnadsberäkningar av klimatdeklarationer med mera. Dessutom ingick det att bistå Regeringskansliet vid behov. Vilket Boverket har gjort vid utformningen av förslag till lag och förordning om klimatdeklaration.

Boverkets arbete med föreskrifter anpassades till Regeringskansliets tidplan för framtagande av lag och förordning. Regeringen lämnade en lagrådsremiss till Lagrådet med lagförslag om ny lag om klimatdeklaration för byggnader och ändring i 10 kap. 34 § PBL i december 2020. Remissutskick av Boverkets föreskrifter kunde därefter göras i mitten av december 2020.

Boverket arbetade under våren 2021 med att ta hand om remissynpunkterna på förslaget till föreskrifter, vilket innebar ändringar i föreskrifterna. Konsekvensutredningen kompletterades med beskrivning av

remissynpunkter och de ändringar som gjordes i föreskrifterna utifrån remissynpunkterna.

Boverkets skickade förslaget till föreskrifter på EU anmälan i början av juni månad 2021. Riksdagen beslutade om den nya lagen om klimatdeklaration för byggnader (2021:787) och ändring i PBL (2010:900 med ändringar 2021:788) i slutet av juni månad. Regeringen beslutade om förordningen om klimatdeklaration för byggnader (2021:789) i början av juli månad.

Under EU-anmälan kom det in en kommentar från kommissionen som Sverige besvarade i mitten av september. Det påverkade dock inte tidplanen och föreskrifterna om klimatdeklaration för byggnader. De kunde beslutas i slutet av september månad och sedan träda i kraft samtidigt som lag och förordning, det vill säga den 1 januari 2022.

Delprojekt tillsyn

Detta delprojekt startades 2019 och avslutas i december 2022. Syftet med delprojektet var att utveckla en tillsynsmetod och ett IT-stöd som medför en effektiv och rättssäker tillsyn.

Boverket är tillsynsmyndighet för klimatdeklarationerna enligt 11 § förordning om klimatdeklaration för byggnader (2021:789).

I §§ 16–18 lagen om klimatdeklaration för byggnader (2021:787) regleras att Boverket har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Om Boverket beräknar ett värde på klimatpåverkan från byggnaden som väsentligt avviker från det registrerade värdet ska myndigheten ge byggherren tillfälle att inom en viss tid lämna en förklaring till avvikelsen. Boverket ska ändra det registrerade värdet till det värde som myndigheten har beräknat om inte byggherren har gjort sannolikt att avvikelsen är godtagbar. Boverket får också ta ut en sanktionsavgift under vissa omständigheter.

Boverket har utvecklat en metod för granskning och bedömning av klimatdeklarationer utifrån det bemyndigandet som getts i lagen. Granskning av klimatdeklarationer kan göras i två steg, övergripande och detaljerad. Huvuddelen av tillsynsärendena som skapas kommer att vara eget initierade, antingen genom ett slumpmässigt urval av klimatdeklarationerna eller riktade mot klimatdeklarationen som kan antas vara felaktiga. Tillsynsärende kan också skapas genom att anmälningar kommer in till Boverket, så kallat reaktiv tillsyn.

Boverket har ambitionen att genom slumpmässigt urval öppna tillsynsärenden på ca 10 procent av inkomna klimatdeklarationer. Samtliga kommer genomgå övergripande granskning men ca 10 procent av dessa kommer dessutom att genomgå detaljerad granskning.

Ett tillsynsärende börjar alltid med en övergripande granskning men kan gå vidare till detaljerad granskning, antingen som en del av det slumpmässiga urvalet enligt ovan, eller om brister upptäckts vid den övergripande granskning och då byggherren inte har inkommit med godtagbara förklaringar till bristerna.

Boverket kommer med stöd av lagen begära in beräkningsunderlag då ett tillsynsärende inleds. I den detaljerade granskning kommer dessutom verifierat begäras in för byggprodukter som använts i byggnaden och miljövarudeklarationer (EPD:er) om sådana använts.

I granskningen av beräkningsunderlaget bedömer Boverket om byggherrens uppgifter är rimliga. Byggnadens klimatpåverkan för olika byggdelar kommer att kontrolleras mot referensvärden för liknande byggnader, det samma gäller för de olika byggnadsdelarnas vikter. Det granskas om byggprodukter är medtagna i beräkningsunderlaget och att dess mängder är rimliga, att korrekt klimatdata har använts, om täckningsgrad beräknats med mera. Denna granskning ger sammantaget svar på om att klimatberäkningen kan bedömas vara korrekt. Bedömningarna utförs enligt ett poängsystem som avgör om klimatdeklarationen godkänns. Om klimatdeklarationen blir underkänd kan Boverket ersätta värdet på byggnadens klimatpåverkan i klimatdeklarationen. Boverket kan också ta ut en sanktionsavgift om följande kriterier är uppfyllda:

- Byggherren har lämnat oriktiga uppgifter i klimatdeklarationen och skäligen borde ha insett detta.
- Om det deklarerade värdet avviker väsentligt från Boverkets beräknade värde på sätt som inte är godtagbart.

I utveckling av tillsynsmetod och IT-stöd för handläggning av tillsynsärenden har två testpiloter genomförts. Sex byggföretag och fastighetsägare har i en testmiljö gjort klimatdeklarationer som Boverket sedan utfört tillsyn på. Testpiloterna har gett värdefull information som gjort att Boverket bedömer att tillsynen nu kan utföras rättssäkert och effektivt och i en fungerande dialog med byggherren. För närmare beskrivning av IT-stödet, som också kommer vara ett diarium, se avsnitt Delprojekt IT-stöd.

Boverket anser att tillsynsärenden på 10 procent av de registrerade klimatdeklarationer är ett tillräckligt antal för att kunna dra slutsatser om samtliga deklarationers kvalitet. Underlaget kan användas för uppföljning styrmedlets effekt och för eventuella justeringar av regelverk och metoder. På sikt kommer ca 3000–4000 klimatdeklarationer att registreras per år och Boverket kommer granska ca 300–400 av dessa.

Med IT-stödet för tillsyn kommer Boverket kunna ta ut rapporter och dra slutsatser om klimatdeklarationernas korrekthet och kvalitet och därigenom kunna bedöma regelverkets funktion och effekt. Med kunskapen kan

Boverket utveckla och förbättra vägledning till byggherrar, entreprenörer och konsulter för att förbättra klimatdeklarationernas kvalitet. Med IT-stödet kan också uppenbara felaktigheter i de enskilda deklarationerna upptäckas, tillsynsärenden inledas och eventuella sanktioner utfärdas. Det skapar en trovärdighet i branschen om att de nya kraven om klimatdeklaration följs av en effektiv och rättssäker tillsyn.

Delprojekt förvaltning databas, register och tillsyn

Detta delprojekt startades i januari 2022 och avslutas i december 2022 för att gå över till förvaltning. Målet med delprojektet var att under 2022 ta emot förvaltningen av IT-stödet för klimatdatabasen, klimatdeklarationsregistret och tillsynen.

IT-stöd klimatdatabas

Målet med klimatdatabasen för 2022 var att uppdatera klimatdata i databasen senast i december 2022. Målet har också varit att ha så korrekt data som möjligt i databasen. Arbetet har stämts av med byggmaterialindustrin, byggprodukttillverkare, Trafikverket, Naturvårdsverket och Energimyndigheten.

IT-stöd klimatdeklarationsregister

Fokus för arbetet med förvaltning av klimatdeklarationsregistret var vidareutveckling för att öka kvalitén på inkomna deklarationer. För att öka kvaliteten på inkomna deklarationer har arbetet under året varit att förbättra användarvänlighet och tillgänglighet och även flera validitetskontroller har lagts till i e-tjänsten. Förutom detta planeras för att i slutet av året, beställa en statistikdel för klimatdeklarationsregistret som kan användas av den kommande förvaltningen för uppföljning.

IT-stöd tillsyn

IT-stödet för tillsyn (handläggarsstödet) planerades att gå över i delprojektet förvaltning i oktober men blev försenat och flyttades fram till december 2022. Det medförde att målet med att starta 30 tillsynsärenden innan årets slut inte uppnåddes. Planen är att påbörja tillsynen under 2023.

Delprojekt handbok om klimatdeklaration

Detta delprojekt om uppdatering av Boverkets handbok om klimatdeklarationer startades i januari 2022 och avslutas i december 2022. Boverket fick många frågor om vägledningen i handboken efter publiceringen i oktober 2021. Målet var två större revideringar av handboken, en i maj 2022 och en i oktober 2022. Med större revidering avsågs en större arbetsinsats och inte i omfång av text, utifrån externa behov av förtydliganden. Uppföljning av vägledningen i handboken, om den var tillräcklig och tydlig, genomfördes via den e-post som skickades till klimatdeklaration@boverket.se. Den e-postadressen som fanns och fortfarande finns i handboken

för synpunkter på innehållet. Boverket samlade ihop alla önskemål om förtydliganden. Konsult med särskilda kunskaper om klimatberäkningar anlätades för framtagande av nytt material. Även inhämtning av erfarenheter från kommunerna har också gjorts. Resultatet blev en större revidering i maj 2022. Positiv respons har lämnats på att vägledningen nu är tydligare. Den andra planerade revideringen har skjutits fram till 2023 på grund av tidsbrist men även utifrån att antalet frågor om förtydliganden har minskat. Inom delprojektet har även fortlöpande uppdatering av frågor och svar genomförts.

Genomförandet av information och vägledning

Arbetet med information och vägledning har också genomförts som ett delprojekt. I regeringsuppdraget står det att avrapportering ska innehålla en redovisning av genomförda informations- och vägledningsinsatser, detta redovisas därför i ett särskilt avsnitt. Delprojektet startade 2019 och avslutas i december 2022. Målet med delprojektet var att utifrån ett långsiktigt strategiskt upplägg ge information och vägledning. Genomförandet omfattade förberedande insatser och aktiviteter som publicering av en digital handbok, en webbutbildning, informationskampanjer och arrangemang av webbseminarier med möjlighet till dialog.

Strategi för kommunikation togs fram

Inom projektet togs en treårig kommunikationsstrategi fram för åren 2021–2023. Den innehöll bland annat en medieanalys av massmedias rapportering om ämnet från hösten 2019 till hösten 2020, en målgruppsanalys med fokus på små och medelstora byggherrar samt en SWOT-analys för att fastställa utgångsläget. Bland annat användes insamlingsverktyg, en webbenkät och en workshop med Boverkets fokusgrupper.

Baserat på undersökningarna ovan visade analysen att det fanns en positiv inställning till klimatdeklarationer i byggsektorn och en vilja att minska utsläppen av växthusgaser, men också en oro för bristande digitalisering, kunskap och resurser. Det fanns en insikt om att hållbarhet och lönsamhet går att kombinera. Men kännedomen om nyttan och möjligheterna med ett införande av klimatdeklarationer var begränsad. Målgruppen byggherrar och byggtreprenörer förväntade sig bra verktyg och tydlig information och vägledning från Boverket. Strategin var att ta ett steg i taget, säkerställa att alla var med på båten och förklara det positiva för att motivera. I kommunikationsstrategin pekades viktiga delar ut, såsom mål och syfte med kommunikationen, målgrupper, strategiskt vägval, budskap och kanalval.

Kommunikationsarbetet har hela tiden varit en process med kontinuerliga uppföljningar och justeringar för att kunna maximera effekten av kommunikationsinsatserna. Kommunikationsplanering har därför skett årsvis och kommunikationsplaner med aktiviteter skrevs och beslutades 2020, 2021 och 2022 i samband med verksamhetsplanering.

Strategiskt vägval i kommunikationsplaneringen

Ett viktigt strategiskt vägval var att lägga fokus på målgruppen små och medelstora företag som har mindre resurser att utveckla sitt arbete med att minska klimatpåverkan och därför har minst kunskap. Det var viktigt att tidigt presentera nyttan med minskad klimatpåverkan under

byggskedet för att öka motivationen. Det gällde vidare att bygga kompetens om klimatberäkningar. Ju mer kunskap man har om klimatberäkning, desto mer kan man dra nytta av uppgifterna för att minska klimatpåverkan. Klimatoptimering kan spara pengar och resurser samt leda till ökad konkurrenskraft.

Information i flera steg fick bana väg

Strategin byggde på information i flera steg som skulle bana väg för en ny lag i en positiv anda. Fokus skulle ligga på hjälpmedel och klimatoptimering. I tur och ordning lyftes Boverkets klimatdatabas, information om förslag till regler om klimatdeklaration, vägledning om beslutade regler om klimatdeklaration i den digitala handboken och register för klimatdeklarationer.

Först handlade det om att öka kännedomen om lagförslaget och om att motivera till att börja förbereda sin organisation för klimatdeklarationer och lära sig klimatdeklarera.

Sedan gällde det att ytterligare öka kunskapen om vad som ska göras och hur. Det blev större fokus på utbildning, exempelvis genom de hjälpmedel som Boverket stod för och de verktyg som fanns i branschen för livscykelanalys och klimatberäkning.

Slutligen handlade det om att lagen har införts, att Sverige är bland de första i världen med regler om klimatdeklarationer. Nu kunde goda exempel på användning av klimatberäkning för att minska klimatpåverkan presenteras.

Ramberättelse och budskap som grund

Som grund för all kommunikation togs en ramberättelse fram om syftet med lagförslaget och vad det skulle innebära i form av klimatförbättringar och möjligheter samt om att Boverket bidrog med verktyg och vägledning.

Baserat på strategin förbereddes olika budskap för de olika stegen och målgrupperna för användning med en viss variation samt för enkel igenkänning. Ett bärande budskap var ”Ny lag om klimatdeklaration för nya byggnader”, ett annat ”Dags att tänka klimatsmart när du bygger nytt” och ett tredje ”Dags att klimatdeklarera när du bygger nytt”. Allt skulle kommuniceras med en enhetlig och tydlig visuell identitet för igenkänning och med en enkel och pedagogisk tonalitet för att också göra det lättare för berörda att sprida budskapet vidare.

Målgrupper för kommunikation om klimatdeklaration

Byggherrarna som är ansvariga för att klimatdeklarera bedömdes vara den viktigast målgruppen att nå. Eftersom de små och medelstora byggherrarna bedömdes ha begränsat med tid och resurser för att sätta sig in i

reglerna, skulle de prioriteras. Byggtreprenörer är de som till stor del kommer att behöva ta fram allt underlag till en klimatdeklaration därför prioriterades även de små- och medelstora byggtreprenörerna.

Övriga primära målgrupper som identifierades var stora byggherrar, byggherrarnas ombud, byggtreprenörer, tillverkare av byggprodukter, bygglovshandläggare och byggnadsinspektörer på kommunerna och vida-rekommunikatörer i bransch- och intresseorganisationer.

Utöver dessa identifierades även sekundära målgrupper som projektörer, arkitekter och konstruktörer, LCA-expert, hållbarhets- och miljöchefer och tillverkare av programvara för klimatberäkning.

Syfte och mål med kommunikationsinsatserna

Syftet med kommunikationsinsatserna var att nå och vägleda målgrup-perna att hämta kunskap om klimatdeklarationer hos Boverket. Boverket skulle informera om lagförslaget och nyttan med det. De berörda skulle lära sig vem som ska deklarerat samt när, hur och varför. Målet var att ca 25 000 företag som utvecklar eller genomför byggprojekt i Sverige tidigt ska få information de behöver för att kunna förbereda sig och ta fram de uppgifter som krävs för att göra en klimatdeklaration.

Effektmål för kommunikationen

I projektet preciserades mätbara effektmål för kommunikationen som var tydligt kopplade till effektmålen för hela regeringsuppdraget. Varje effektmål utvärderades mot följande:

- Informationsmål – vad målgruppen skulle veta
- Kunskapsmål – vad målgruppen skulle kunna
- Attitydmål – vad målgruppen skulle tycka
- Motivationsmål – vilken motivation skulle målgruppen ha
- Beteendemål – vad målgruppen skulle göra.

Kanaler för kommunikation

Vägledning på Boverkets webbplats

Den samlade informationen och vägledningen om klimatdeklarationer skulle utvecklas och finnas på Boverkets webbplats under kortadressen boverket.se/klimatdeklaration. Alla kommunikationsaktiviteter syftade till att hänvisa till denna informationskälla. Det var dit som målgrupperna skulle guidas. Viss information publicerades även på engelska på webbplatsen buildinginsweden.se för att precis som på boverket.se erbjuda information om kommande krav i god tid för utländska aktörer.

Webbvägledning utvecklades i tre steg

Informationen på Boverkets webbplats utvecklades i tre steg. I ett första steg publicerade en webbsida där **regeringsuppdraget** beskrevs och nyheter om klimatdeklaration publicerades. Information om genomförandet av uppdraget byggdes på efter hand.

I det andra steget, i början av 2021, utvecklades ett omfattande **informationsmaterial** i form av text och illustrationer på Boverkets webbplats. Materialet skulle fungera som tidig information under våren i väntan på publicering av den digitala handbok för klimatdeklaration som var planerad till hösten. Det skulle vara alldeles för sent att först till hösten gå ut med en första större informationsinsats om reglerna. Utmaningen var att reglerna ännu inte var beslutade under våren. Även en kortfilm publicerades som presenterade lagförslaget.

I det tredje steget publicerades **vägledning** i en digital handbok för klimatdeklaration på Boverkets webbplats hösten 2021. Vilket var möjligt först då regler om klimatdeklaration var beslutade. Boverket gjorde ett pressmeddelande med citat från Boverkets generaldirektör om att en milstolpe nåtts med beslutet om att införa lagen. Handboken innehåller vägledning om syftet med att införa klimatdeklarationer, praktisk information om hur man går till väga för att använda specifika klimatdata från miljövarudeklarationer respektive klimatdata från Boverkets klimatdatabas. Aktörer får även veta vilka byggnader som berörs och förslag på hur de kan planera arbetet med klimatdeklarationen för att samla in rätt underlag. Vidare kan de lära sig mer om att klimatberäkna och ta del av en film om hur man registrerar sin klimatdeklaration i Boverkets klimatdeklarationsregister.

Inför ikraftträdandet av reglerna om klimatdeklaration kompletterade Boverket sin vägledning i PBL kunskapsbanken om upplysningar i lov, tekniskt samråd, startbesked, slutsamråd och slutbesked. Här finns vägledning om vad reglerna om klimatdeklaration innebär för de olika stegen i lov- och byggprocessen i plan- och bygglagen (2010:900).

Den digitala handboken innehåller även en lättillgänglig interaktiv webb-utbildning. Den ger en överskådlig bild av reglerna och består av filmer, illustrationer, korta fakta och interaktiva övningar. Den utökades med en fortsättningskurs 2022.

Webbseminarier med möjlighet till dialog

Branschen efterfrågade webbseminarier med möjlighet att ställa frågor. Dessa sågs som viktiga för att kunna föra dialog och har varit återkommande under uppdragets gång. Boverket har även medverkat i nationella och internationella sammanhang.

Övriga kommunikationskanaler på Boverket

Övriga kanaler som har använts i kommunikationen är Boverkets olika nyhetsbrev, Boverket på sociala medier, främst LinkedIn. Inläggen har följts av positiva kommentarer och delningar. Inledningsvis testades även Facebook men träffsäkerheten på målgrupperna var dålig och inläggen hade mer negativ än positiv effekt.

Boverket har under uppdragets gång även skickat ut pressmeddelande i Cision som resulterat i artiklar i nationell och regional press.

Valda köpta kommunikationskanaler

Utvalda köpta kanaler var annonsering i relevant bransch- och fackmedia (Arkitekten, Arkitektur, Byggfakta, Byggindustrin, Byggvärlden, Fastighetsnytt och Den moderna hantverkaren). Utöver detta bestämdes att satsa mycket på vidareinformatörers kanaler, exempelvis kommuners och myndigheters webbplatser samt bransch- och intresseorganisationernas nyhetsbrev och webbplatser.

Aktiv extern kommunikation

Redan från uppdragsstart 2019 bestämde projektgruppen att tacka ja till alla externa förfrågningar om föredrag om det var möjligt. Det bedömdes vara ett effektivt sätt att ha dialog och ge information till byggbranschen innan Boverkets digitala information och vägledning fanns på plats. En grundläggande presentation med talarmanus om reglerna om klimatdeklARATIONER för byggnader togs fram som stöd åt projektdeltagarna som deltog som talare vid seminarier och konferenser. Under 2022 har prioritet varit att förbättra och slutföra det pågående arbetet med vägledning inför övergång i förvaltning och därför har Boverket varit mer restriktiv vid förfrågningar. Nu finns tillräckligt mycket vägledningsmaterial digitalt som kan användas av intresserade.

Information om förslag till regler om klimatdeklaration för byggnader publicerades på boverket.se i mars 2020. Samma månad sändes ett webbseminarium om klimatdeklaration från Boverket. Målgrupper för webbseminariet var byggherrar, byggentreprenörer, arkitekter, projektörer och LCA-expert i byggbranschen samt bygglovshandläggare och byggnadsinspektörer på kommuner.

Efter att handboken om klimatdeklarationer hade publicerats hösten 2021 hölls ett nytt webbseminarium med allmän information om reglerna som nu var beslutade och med fokus på dialog. Deltagarna uppskattade formatet och önskade fler liknande möten med fördjupning om klimatdeklarationer. Ett webbseminarium om klimatdeklarationer hölls på Boverksdagarna 2021 och ett fördjupande webbseminarium våren 2022. I augusti 2022 hölls en hearing med förslag till gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan. Flera av seminarierna och hearingen spelades in och är tillgänglig i handboken.

Presentationer av reglerna om klimatdeklarationer har även hållits för de nordiska länderna bland annat på det årliga Nordic Climate Forum for Construction, ett nordiskt klimatforum för byggbranschen med deltagare från myndigheter, byggbranschen, akademien och finanssektorn i Norden och Europa. Presentationer har även hållits på EU-kommissionens webinarier om Level(s) som är EU-kommissionens hållbarhetsbedömningssystem för byggnader.

Material till vidareinformatörer

Flera aktörer i byggbranschen har sagt att de tar del av aktuell information som rör deras verksamhet via sina branschorganisationer. Därför inleddes ett arbete att på ett samlat sätt erbjuda bransch- och intresseorganisationer uppdaterad och korrekt information genom månadsvisa så kallade notisutskick (e-post med underlag som kan användas i deras egna nyhetsbrev). Text och illustrationer i notisutskicket var för fri användning av branschorganisationer och vidareinformatörer till deras digitala kanaler som hemsidor eller nyhetsflöden.

Efter kontakter med byggvaruhandeln togs ett särskilt informationsmaterial fram som stöd till säljare i handeln. Det skickades ut i byggvaruhandelns branschorganisationer.

Informationskampanj i två steg

Första informationskampanjen genomfördes 2021

I september hade hela regelverket om klimatdeklarationer beslutats, det vill säga både lag, förordning och föreskrifter fanns på plats och började gälla den 1 januari 2022. Strax efter att samtliga regler var beslutade publicerade Boverket den digitala handboken om klimatdeklarationer med vägledning om de nya reglerna. Nu var det viktigt att få ut information om de beslutade reglerna och var mer information kan hittas.

Hösten 2021 sjuöskattes därför en första informationskampanj. Budskapen var i tur och ordning beslutade regler om klimatdeklaration, Boverkets klimatdatabas och vägledning i den digitala handboken.

Informationen var kort och tydlig med datum för lagens införande samt enkel vägledning. Budskapet om lagen som ett måste med möjligheterna till stöd och vägledning. Allteftersom ändrades innehållet i kommunikationen – från att informera om den nya lagen till att lyfta vikten av ökad kunskap om klimatpåverkan och vidare till att se nyttan och möjligheterna.

Andra informationskampanjen genomfördes 2022

I linje med kommunikationsstrategin skedde kommunikationen stegvis och i en anda av att Boverket och branschen fortsatt samarbetade. Efter

sommaren 2022 genomfördes en andra kampanj som bestod av korta animerade filmer, artiklar, annonsering och inlägg i sociala medier. Den samlade informationen om klimatdeklarationer fanns och utvecklades alltjämt kontinuerligt på boverket.se/klimatdeklaration (handboken om klimatdeklaration) och det gällde att fortsatt vägleda målgrupperna dit.

Den andra kampanjen hade dock andra förutsättningar. Om än med ett brett anslag, lades fokus på att nå de mest berörda målgrupperna. Kommunikationsinsatserna 2022 skulle fokusera på ett lyckat införande men även på klimatnyttan.

Analys och uppföljning av den föregående kampanjen hade visat att målgruppen nåddes bäst via fackpress (tryckt och digitalt), LinkedIn (organiska/kostnadsfria och sponsrade inlägg), nativeannonsering (digitala annonser på en webbplats vars utformning liknar webbplatsinnehållet) och Boverkets kanaler. Den andra kampanjen fick tre särpräglade spår. Spåren hade olika fokusområden, men höll fast vid att bidra till ökad kunskap och kommunicera nyttan med lagen utifrån budskapet ”Klimatsmart bygande”. I kampanjen lyftes Boverkets vägledning, byggsektorns ambition och nyttan med lagen. Byggherrar och andra skulle förstå nyttan med att klimatberäkna, bli inspirerade och dra nytta av tips och råd. Det skulle ge kvalitet i klimatdeklarationerna och förbereda inför eventuella gränsvärden.

Uppföljning av kommunikationsinsatserna

I detta avsnitt redovisas uppföljningen av kommunikationsinsatserna i uppdraget. Från starten fastslogs att mål och budskap i kommunikationsstrategin och effekt av kommunikationsinsatserna skulle utvärderas efter varje kalenderår och vid behov revideras. En så kallad nulägesmätning av målgruppernas kännedom och inställning till lagförslaget samt deras källor till information genomfördes 2021 för att få ett resultat att jämföra med i en eftermätning 2022. Mätningarna tillsammans med utvärderingar av utförda dialogmöten, redovisning av medierapportering, besöksstatistik från webbutbildning, handbok och annan data från Boverkets kanaler har legat till grund för utvärderingen om hur olika kommunikationsaktiviteter inverkat på effektmåluppfyllelsen.

Nulägesmätning sommaren 2021

I juni-september 2021 genomfördes en mätning av hur väl byggsektorns aktörer kände till förslaget om en lag på klimatdeklaration. Syftet med den webbaserade enkäten var att ta reda på hur informerade aktörerna var, var de hade sökt eller fått information, vilka konsekvenser de väntade sig samt via vilka kanaler de helst ville bli informerade. Enkäten skickades ut till cirka 1 000 aktörer inom bygg- och fastighetssektorn och gjordes även tillgänglig via Boverkets webbplats och nyhetsbrev. Nulägesmätningen besvarades av knappt 200 personer. Närmare 60 procent av de svarande var byggherrar.

Enkät svar om kännedom av reglerna

30 procent av dem hade ganska eller mycket god kunskap om förslaget om krav på klimatdeklaration, 28 procent av dem hade endast hört talas om det, 17 procent hade bara ett hum om det, 25 procent av dem hade inte hört talas om lagförslaget före enkäten. Ungefär 70 procent av dem visste inte vad förslaget innebar.

Enkät svar om var information hämtats

De som visste något hade fått informationen via en branschtidning eller branschens nyhetsbrev alternativt via Boverkets webbplats eller representer. 20 procent hade hört talas om det från någon kollega.

Enkät svar om påverkan på verksamheten

58 procent trodde att lagförslaget skulle ha en stor eller mycket stor inverkan på deras verksamhet. 43 procent ansåg att inverkan skulle bli negativ, medan 10 procent ansåg att förslaget kunde betyda något ekonomiskt positivt. 39 procent trodde att lagförslaget skulle kunna gynna deras möjligheter att profilera sig, medan 5 procent befarade motsatsen. 45

procent ansåg sig vara väl eller mycket väl rustade för att möta lagkravet. 25 procent kände sig däremot ganska eller mycket dåligt rustade.

Enkät svar om behov av stöd

56 procent ansåg att stöd och information var allra viktigast, främst då från offentliga aktörer och myndigheter följt av hjälp och stöd att utforma rutiner och utbildning av verksamhetens anställda. 5 procent bedömde att rekrytering av medarbetare med kunskap i klimat- och hållbarhetsfrågor var allra viktigast. De flesta ville ha information via Boverkets nyhetsbrev, Boverkets webbplats eller branschens egna kanaler. Det var relativt tunt med önskemål om information via sociala medier. Från Boverket förväntade de sig utbildning och information. Digitala insatser som utbildningar och seminarier ansågs värdefulla, liksom konkreta exempel på klimatberäkning och livscykelanalyser.

Stor vilja från branschen till ökad dialog

Boverket har följt upp de hur de externa deltagarna har uppfattat Boverkets olika initiativ. Deltagarna från webbseminariet hösten 2021 fick utvärdera och betygsätta och tycka till om innehållet. Mottagandet var positivt och kommentarerna visade på att det fanns en stor vilja till ökad dialog om innebörden av lagförslaget.

Samma undersökning gjordes efter det fördjupade webbseminariet på våren 2022. Utöver goda betyg från deltagarna kunde det noteras ett betydligt mer engagerat deltagande. Många positiva ord framfördes, liksom beröm för praktiska exempel och önskemål om fler.

Genomförandet av hearingen om förslag till en utökad klimatdeklaration och införande av gränsvärden i augusti 2022 ansågs i en uppföljande undersökning bra, givande och pedagogisk. Deltagarna tyckte att det var bra att få information utskickad i förväg och uttryckte uppskattning över de goda diskussionerna.

Notiserna med text och tillhörande illustrationer skickades ut månadsvis under 2021 och 2022 till mellan 20 och 30 mottagare. Genomgående öppnades 50–60 procent av utskicken. Efter ett antal månader frågade Boverket om det fanns intresse att få notiserna i fortsättningen. Målgruppen var intresserad av fortsatt information. Notiserna generade klick direkt till länkar om sidor som rörde notisens specifika ämne. Notiserna var utformade för direkt användning och publicering.

Information på boverket.se

I mars 2021 publicerade Boverket ett omfattande informationsmaterial om förslag till regler om klimatdeklaration. Även en testversion av Boverkets klimatdatabas publicerades i mars 2021. I oktober 2021

publicerades den digitala handboken om klimatdeklaration med vägledning till beslutade regler om klimatdeklaration.

I februari 2022 ändrade webbplatsen boverket.se sin cookie-hantering efter påpekande från dataskyddsombudet vilket medförde att Boverket behövde hämta in samtycke från användare för att kunna mäta besöksstatistik. En uppskattning är att vi därefter kunnat mäta runt en tredjedel av besöken. Detta ger en nedåtgående kurva på besöksstatistiken vilket kan feltolkas som en vikande trend.

Antalet externa besökare på den grupp av sidor på webbplatsen boverket.se som handlade om klimatdeklarationer var under 2021 69 000 och under perioden januari-september 2022 strax under 50 000. Under 2021 anlände besökarna främst till informativa startsidor eller klimatdatabasen, som var allra populärast under det året, medan de under 2022 ofta kom direkt till den digitala handboken eller klimatdatabasen. Besökarnas ingångssidor var i stort sett samma, se nedan, medan merparten lämnade via webbutbildningen.

Genom besöksstatistiken går det att se vilka externa domäner som var vanligast. Under 2021 var det främst regeringen.se, följt av byggföretagen.se och byggindustrin.se samt byggtjänst.se, som tillhandahöll omvärldsbevakning i fråga om klimatdeklaration. Under 2022 hade däremot byggföretagen.se passerat regeringen.se och följdes av fastighetsägarna.se. Externa sökbegrepp som visat vägen in var ”klimatdeklaration” och ”Boverket”. Bland sociala medier som hade hänvisat till webben var LinkedIn dominerande 2021 och 2022. Värt att notera är att aktiviteter på Facebook som rör klimatdeklaration ökade mycket under 2022 trots att Boverket hade valt att inte annonsera alls via denna kanal under det året.

Under 2021 ökade antalet besökare på startsidan om klimatdeklaration från noll i starten i januari till omkring 3 500 per månad i november. Antalet sidvisningar var 23 000, antalet besök 17 000, antalet unika besökare 11 000 och antalet återkommande besökare nära 3 000. Under perioden januari-september 2022 hade samma sida 9 000 sidvisningar, uppåt 8 000 besök, nära 6 000 unika besökare och nära 3 000 återkommande besökare. Gruppen av sidor om klimatdeklarationen hade under 2021 298 000 sidvisningar, 69 000 besök, 34 000 unika besökare och 6 000 återkommande besökare.

Boverkets egen aktivitet i sociala medier skedde främst via LinkedIn under båda kampanjperioderna. Det handlade om uppdateringar som visades mellan 2 000 och 8 000 gånger per dag och genererade allt från 27 till 184 klick. Klickfrekvensen, eller CTR (click-through rate), låg på mellan 0,010 och 0,027 procent (aktuellt genomsnitt för LinkedIn förefaller röra sig från 0,22 till 0,52 procent). Trots ringa aktivitet genererade även Facebookinlägg omkring 1 000 visningar och genererade då från 13 till 25 klick.

Utvärdering av informationskampanjerna

Utvärderingen av kampanjerna inleddes i oktober 2021 och så här långt finns resultat tillgängliga för tiden fram till mitten av oktober 2022. Det som undersöktes var:

- programmatisk annonsering (det vill säga automatiserad digital annonsering utifrån fördefinierade parametrar)
- sociala medier
- tryckta helsidor i fackpress
- digital fackpress med banners och införanden i nyhetsbrev.

Fokus låg initialt på räckvidd (visningar) i målgruppen och på besök till webben. Efterhand utökades målsättningen till att sprida kunskap och utbildna målgruppen i hur och varför de skulle klimatdeklarerar. Då gällde besök till materialet på webben med informations- och instruktionsfilmer.

Den programmatiska annonseringen under 2021 gav totalt 947 269 visningar (impressions), och hade en unik räckvidd på 445 000 visningar. Målgruppen var snäv, och budskapet var specifikt. Antal klick landade på 3 202, det vill säga att det var så många som klickade sig vidare in på Boverkets sida och ville läsa mer om klimatdeklaration och hur man klimatdeklarerar. Det gick snabbt att konstatera att det mobila formatet hade gått bäst sett till CTR-resultatet. Det var som högst 0,36 procent (riktvärdet brukar vara 0,16 procent) vilket får anses vara mycket bra. Sett till utmaningen att nå en relativt snäv målgrupp var kampanjen lyckad sett både till CTR (0,34 procent) och antalet visningar.

De sociala medierna 2021 gav totalt 1 967 079 visningar. Antalet klick landade på 13 287 och CTR på 0,68 procent. Det var ett mycket specifikt budskap till en avgränsad målgrupp. Utfallet var ungefär så bra som man kunde önska sig under de omständigheterna, sett till klick, CTR och kostnad att nå ut.

Satsningen på LinkedIn under 2022 pågick för fullt under senare halvan av oktober. Under första delen av hösten hade den gett 151 390 visningar, 504 klick och en CTR på 0,33 procent.

I samband med printannonseringen 2021 annonserade Boverket på fackpressens webbsidor, både desktop och mobilt. Bäst gick Byggfakta.today, Arkitekten och Byggvärlden sett till antal klick, men eftersom målgruppen var liten och trafiken på sajterna begränsad, var varje klick ganska dyr. Dock var det rakt in i målgruppen, så sett till annonseringens syfte var kampanjen lyckad. CTR:n var som högst på Byggfakta.today. Det tyder på att de läsarna tyckte att annonsen var som mest relevant.

Printannonseringen 2022, i form av tryckta helsidor i fackpress, kompletterades återigen av digitala annonser och banners, främst på desktop.

Arkitekten erbjöd mobila annonser, och just Arkitekten levererade bäst klickfrekvens, men målgruppen var smal på sajten. Sett till levererade visningar var det Fastighetsnytt.se som gick bäst. CTR:n var högst på Arkitekten.se trots att det var en liten målgrupp, vilket indikerar att annonserna ansågs intressanta att klicka sig vidare på. Arkitekten låg på en CTR på 0,17-0,24 procent, Fastighetsnytt.se på 0,09-0,20 procent och Byggindustrin.se på 0,07-0,13 procent. Riktmärket brukar ligga på 0,20 för liknande kampanjer. Totalt levererades nära 100 000 visningar på de köpta placeringarna. Trafiken är inte så hög, men alla visningar och klick är rakt in i målgruppen. Det är svårt att uppnå med bredare annonsering.

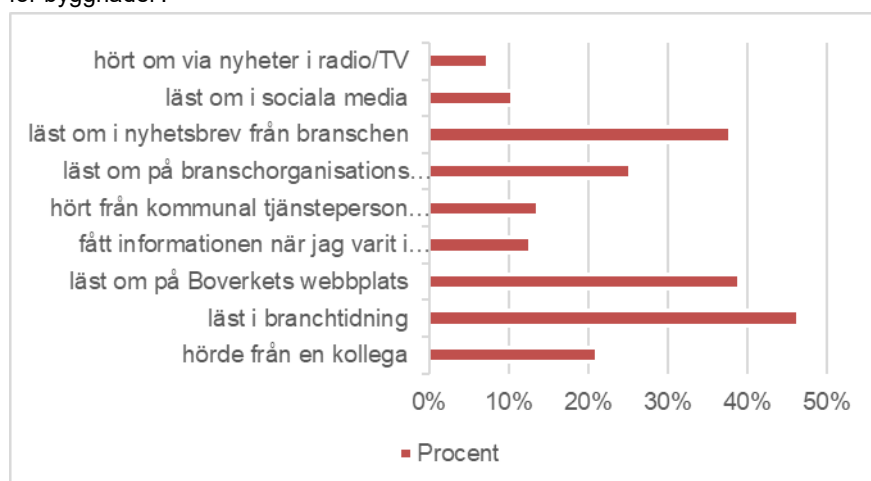
Boverket annonserade även i fackpressens nyhetsbrev under hösten 2022. Nyhetsbreven skickades ofta ut veckovis och Boverkets medverkan innebar i de flesta fall flera införanden i månaden. Nyhetsbreven kan läsas på desktop och mobilt. Byggvärldens nyhetsbrev under september-oktober fick flest klick, 473 respektive 504. Bannern i nyhetsbrevet hade en bra placering vilket garanterade god synlighet.

Utvärdering av kännedom av reglerna

Under tre veckor i oktober 2022 genomfördes en eftermätning av hur väl byggsektorns aktörer kände till lagen om klimatdeklarationer. Syftet var att ta reda på om hur väl informerade aktörerna nu var om lagen, om hur de fått information och om vilka konsekvenser lagen haft på deras verksamhet. Eftermätningen gav bara 110 svar. Trots en låg svarsfrekvens, kan resultatet ändå ge en fingervisning.

Närmare 55 procent av de svarande var byggherrar. 40 procent (att jämföra med 30 i mätningen 2021) av dem hade ganska eller mycket god kunskap om reglerna för klimatdeklaration. Nu hade bara 11 (25) procent av dem inte hört talas om lagen. 25 (28) procent av dem hade bara hört talas om den och 24 (17) procent hade nu även ett hum om innebörden. Färre, 60 (70) procent, av dem visste inte vad lagen innebar. De som visste hade i likhet med sommaren 2021 fått informationen via en branschtidning, branschens nyhetsbrev, en kollega eller Boverkets webbplats. Flera hade nu fått information via personlig kontakt med en tjänsteperson på kommunen eller någon på Boverket.

Figur 1. Via vilka kanaler har du fått information om reglerna om klimatdeklaration för byggnader?

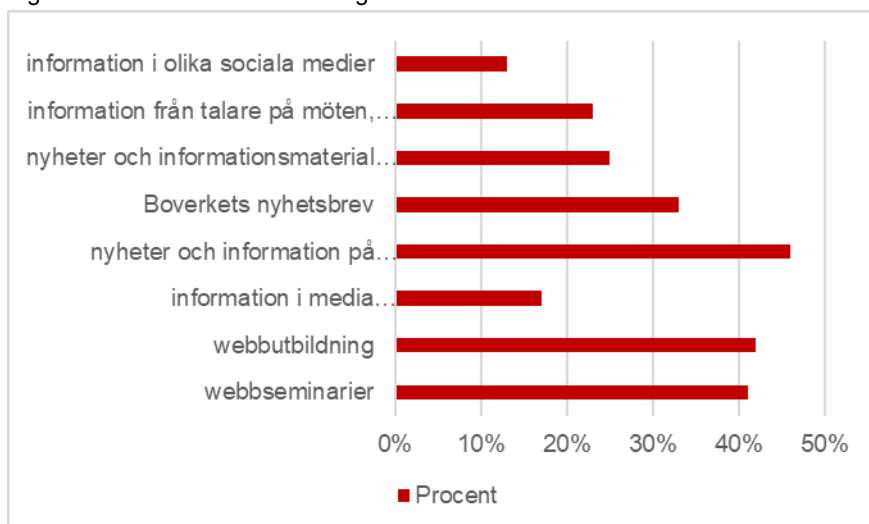

Boverkets nyhetsbrev är den kanal som de allra flesta (ca 60%) vill ha information via vad gäller det nya lagförslaget. Boverket webbplats är också efterfrågad (ca 50%). Därefter är det via branschens egna kanaler som man vill få information via. Nyhetsbrev (ca 40%) följt av webbplatser och tidningar med vardera cirka 25%. Däremot tycks inte sociala media vara så starka som informationskanaler i branschen (8%).

Färre, 44 (att jämföra med 58 i mätningen 2021) procent trodde att lagförslaget skulle ha en stor eller mycket stor inverkan på deras verksamhet. Färre, 33 (43) procent, trodde det skulle bli negativt, medan fler, 14 (10) procent, ansåg att det kunde bli ekonomiskt positivt. På frågan om lagen skulle gynna deras möjligheter att profilera sig var det inte längre någon som befarade motsatsen jämför med 5 procent i mätningen 2021. Betydligt fler, 55 (45) procent, ansåg sig nu vara väl eller mycket väl rustade för att möta lagkravet. 25 procent kände sig dock fortfarande ganska eller mycket dåligt rustade. Hjälp och stöd att utforma rutiner och utbildning av anställda sågs som allra viktigast, nu även något viktigare än stöd och information från offentliga aktörer och myndigheter. 9 (5) procent bedömde att rekrytering av medarbetare med kunskap i klimat- och hållbarhetsfrågor var viktigast.

I eftermätningen ställdes frågan om vilka tre aktiviteter som hade varit mest värdefulla för deras verksamhet. Det var i tur och ordning 1) nyheter och information på Boverkets webbplats, 2) webbutbildning, och 3) webbseminarier. Fler såg nu även nyheter och information på intressanta webbplatser i sektorn som värdefulla, liksom information från talare på seminarier och konferenser.

Figur 2. Vilka TRE aktiviteter enligt nedan var mest värdefullt för din verksamhet?

I eftermätningen har andelen som ser nyheter och informationsmaterial på intressanta webbplatser i sektorn som mest värdefullt för deras verksamhet ökat något (25%). Även information från talare på möten, seminarier och konferenser anses som mer värdefullt än tidigare (23%). Andelarna som ser webbseminarier, webbutbildningar och information på Boverkets webbplats som värdefullt är nu något mindre.

43 procent ansåg att nivån på informationen kring reglerna om klimatdeklaration var lagom komplicerad och informativ. 32 procent hade inte tagit del av information om reglerna.

I de friare svaren framkom en varierad inställning till klimatdeklarationen. En del välkomnade initiativ som utvecklar branschen och som underlättar marknadsföring och beslutsprocesser. Att få bättre förståelse för klimatpåverkan beskrevs som positivt och något som kan generera en positiv ekonomisk påverkan på sikt. Samtidigt ansåg flera att reglerna för klimatdeklaration innebär en negativ ekonomisk påverkan, ökade kostnader, ökade konsultkostnader och ökad administrativ börda. Det som efterfrågas är tydliga regler som inte ändras för ofta samt stöd i att kvalitets-säkra beräkningar, en ökad användning av digitala modeller och möjligheten att kravställa i upphandlingar.

Analys och sammanfattning av kommunikationsinsatser

Utifrån nulägesmätningen, eftermätningen och övrig insamlad statistik från medierapportering, webbplatsen och sociala medier och utvärderingar av dialogmöten görs antaganden kring målgruppernas kännedom om och syn på klimatdeklarationen i detta avsnitt.

Redan utifrån nulägesmätningen kan det konstateras att kommunikationsstrategin rullade på i rätt spår. Det fanns såväl stor okunskap som en viss oro hos målgruppen, men det fanns också stora möjligheter att nå ut med utbildande information som kunde få effekt i form av att målgruppen efterhand blev vidareinformatörer och drivande i frågan. Det fanns också

stora förväntningar på att Boverket och branschen skulle bidra med stöd och vägledning.

Det stod också klart att det gällde att fortsatt stegvis och intensivt informera de 25 000 företagen som utvecklar och genomför byggprojekt om Boverkets vägledning och om nyttan med lagförslaget.

Med tanke på den okunskap som rådde, var valet av prioriterad målgrupp, små- och medelstora byggherrar, och att konsekvent anpassa allt innehåll som kommunicerades utefter dem avgörande för att nå önskad effekt. Genom att sikta in sig på denna målgrupp kunde Boverket fånga upp frågor och önskemål från dem som var minst informerade och hade minst resurser. På så vis kunde ett omfattande informationsmaterial tas fram som var grundläggande, inspirerande och anpassat till olika kunskapsnivåer. Användningen av en varierad mediemix, med allt från webbseminarier och filmer till digital handbok och webbutbildning, kan också ha bidragit till att målgruppen kunde ta till sig informationen utifrån egna behov. De övriga primära målgrupperna kom, som det var tänkt, att också få del av informationen. Det fanns en vilja hos målgrupperna att få information via bransch- och intresseorganisationer. Fler och fler anlände till Boverkets webbplats via branschorganisationers webbplatser. Dessutom försågs några av målgrupperna, exempelvis branschorganisationerna, med mer specifikt material.

Fokuseringen på målgruppen som visste minst gav den pedagogiska ingången som skulle resultera i bred och tydlig information. Även strategin med stegvis utbildning av målgrupperna visade sig vara bra för att branschen skulle hinna med – både när det gäller kompetenshöjning och egna krav. De har lärt sig vad som var på gång, hur de skulle agera och fick se vilken nytta de kunde göra.

Uppföljningen av informationskampanjerna pekade på att rätt målgrupp både hade nåtts och sannolikt tagit till sig informationen. Kännedomen och kunskapen bör ha ökat i linje med målsättningarna.

Informationen om klimatdeklarationen nådde ut i bruset. Statistiken över intresset för att klicka sig vidare till Boverkets webbplats från sociala medier, annonser eller banners visade på en intresseökning. Att ämnet kom på tapeten speglades till exempel i ökningen av aktivitet på Facebook, trots att det egentligen inte var någon utvald eller aktiv kanal. Mätningen av medieexponering för klimatdeklarationen över tid vittnade om 88 artiklar och fyra miljoner läsare 2019, om 93 artiklar och två miljoner läsare 2020, om 179 och över fyra miljoner läsare 2021 samt om 134 artiklar och 2,5 miljoner läsare under perioden januari-september 2022.

Slutsatser av kommunikationsinsatserna

Det strategiska valet av kanaler visade sig vara rätt redan utifrån nulägesmätningen. Det gällde att:

- fortsatt använda Boverkets webbplats och nyhetsbrev som kanaler
- satsa på fördjupningar som webbseminarier och digitala utbildningar
- samarbeta med intresseorganisationerna och nå ut via deras kanaler
- fokusera på att hitta ekonomiska drivkrafter för aktörerna.

Enligt eftermätningen kände nu en större andel än tidigare till reglerna om klimatdeklaration och en större andel hade mycket goda kunskaper om reglerna och arbetade med att ta fram rutiner kring dessa. En större andel än tidigare hade fått information via kontakt med Boverket och med kommunen. Informationen från Boverket ansågs i hög grad vara tydlig och informativ, vilket tydde på att den innehållsligt låg på rätt nivå för mottagarna. Samtidigt var det en stor andel som uppgav att de inte hade tagit del av tillgänglig information gällande regler om klimatdeklaration, vilket tydde på att informationen ännu inte nått ut till alla.

Siffrorna över det ökande antalet besökare på Boverkets webbplats visar att det fungerade bra att leda in till den samlade vägledningen på boverket.se. Mätningarna som gjorts visar att Boverket tog en tydlig roll och blev nära förknippat med klimatdeklarationen, vilket bäddade för pålitlig vägledning.

Att budskapen stegvis ändrades från att berätta om en kommande lag till att det var dags att klimatdeklarera och att utbilda i klimatsmart byggande bidrog till att underlätta införandet av reglerna. Det blev tydligt att Boverket och branschen arbetade tillsammans, i och med att det pågick ett ständigt utbyte av information i form av allt från webbseminarier till informationsmaterial.

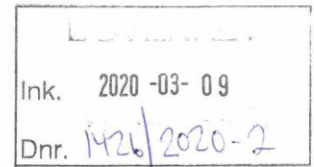
Bilaga 1 Regeringsuppdraget

Finansdepartementet

Regeringsbeslut

II 2

2020-03-05
Fi2020/00758/BB
Fi2020/00941/BBBoverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Uppdrag att vidta åtgärder för att underlätta införandet av krav på en klimatdeklaration vid uppförande av byggnader

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Boverket att 2020–2022 vidta åtgärder för att underlätta införandet av krav på en klimatdeklaration vid uppförande av byggnader. Boverket ska fortsätta sitt förberedande arbete med att

- utveckla en öppen databas med relevanta klimatdata som ska kunna användas för beräkning av klimatpåverkan från byggnader ur ett livscykelperspektiv,
- utveckla ett register för klimatdeklarationer,
- utveckla informations- och vägledningsunderlag, samt
- ta fram en plan för den fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationer, som ska inkludera hela livscykeln och omfatta gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan.

Boverket ska även bistå Regeringskansliet (Finansdepartementet) vid framtagandet av nödvändig reglering för införandet av krav på klimatdeklarationer.

Ett förslag på plan för den fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationer ska redovisas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 12 juni 2020. Uppdraget, inklusive genomförda informations- och vägledningsinsatser, ska i övrigt slutredovisas till regeringen senast den 20 december 2022.

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.sePostadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgränd 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

Bakgrund

Bygg- och fastighetssektorn står för omkring en femtedel av Sveriges inhemska utsläpp av växthusgaser. Uppförandet av byggnader påverkar i stor utsträckning klimatet, och det krävs en snabbare omställning i sektorn mot låga utsläpp för att nå Sveriges klimatmål om att landet senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, och för att därefter uppnå negativa utsläpp. Beräkningar av klimatpåverkan vid byggande genomförs för närvarande endast i begränsad omfattning, och det finns behov av en ökad medvetenhet och kunskap om byggnaders klimatpåverkan samt hur olika val i byggprocessen påverkar miljön och klimatet.

Regeringen avser att föreslå att krav på att upprätta och lämna in en klimatdeklaration vid uppförande av en ny byggnad införs fr.o.m. den 1 januari 2022, vilket omfattas av Januariavtalet, en sakpolitisk överenskommelse som träffats mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna. Att införa krav på klimatdeklarationer kommer att medföra behov av lagändringar som för närvarande bereds i Regeringskansliet. För att införa kravet på klimatdeklaration på ett effektivt och ändamålsenligt sätt behöver vissa förberedande åtgärder vidtas. Regeringen har tidigare gett Boverket i uppdrag att inleda ett sådant arbete under 2019 (Fi2019/02439/BB).

Införandet av krav på klimatdeklarationer innebär nya skyldigheter för branschens aktörer, varför det är viktigt att tillämpningen av bestämmelserna inte blir alltför betungande. För att begränsa kostnaderna, och förenkla införandet av klimatdeklarationer, behöver grundläggande data för beräkning av byggnaders klimatpåverkan finnas tillgängliga. Detta är av särskild vikt för små och medelstora bolag samt utländska aktörer. För att klimatdeklarationerna ska hålla en god kvalitet är det vidare av vikt att de data som används vid beräkningen av klimatpåverkan är transparenta, kvalitetssäkrade och representativa för den svenska marknaden. En öppen databas med klimatdata är även av stor betydelse för andra klimatberäkningar, som inte är kopplade till införandet av krav på klimatdeklarationer. Även klimatdata som inte är nödvändig för framtagande av klimatdeklarationer, men som är av betydelse för att bedöma en byggnads klimatpåverkan, bör därför kunna ingå i databasen.

Införandet av krav på en klimatdeklaration vid uppförande av en ny byggnad ska betraktas som ett led i styrningen mot att minska klimatpåverkan från

byggnader ur ett livscykelperspektiv. För att ge bygg- och fastighetssektorn långsiktiga spelregler och planeringsförutsättningar bör en tydlig plan för den fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationer tas fram. Sådana deklARATIONER ska på sikt kunna användas för att ställa minimikrav vid byggande utifrån ett livscykelperspektiv.

Närmare om uppdraget

Boverket ska vid utförandet av uppdraget i möjligaste mån beakta ambitionen, som fastslogs vid det nordiska bygg- och bostadsministermötet i Reykjavik den 10 oktober 2019, om att öka det nordiska samarbetet vad gäller tillvägagångssätt, metoder, data och verktyg för koldioxidneutralitet i den byggda miljön.

Vid utvecklingen av databasen med klimatdata ska Boverket på lämpligt sätt tillvarata den kunskap och de erfarenheter som finns inom Naturvårdsverket och Trafikverket på området. En öppen databas med klimatdata och ett klimatdeklarationsregister ska kunna börja användas av relevanta aktörer senast när kravet på klimatdeklaration avses träda ikraft, dvs. den 1 januari 2022.

På regeringens vägnar

Per Bolund

Roger Eriksson

Bilaga 2 Sammanställning av kommunikationsmaterial

KLIMATSMART
BYGGANDE

Sammanställning av kommunikationsmaterial

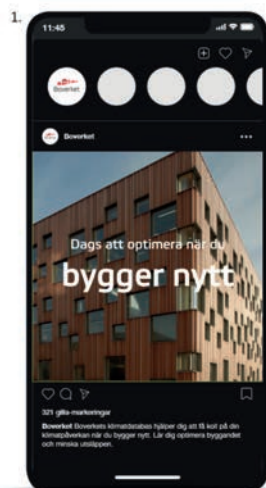
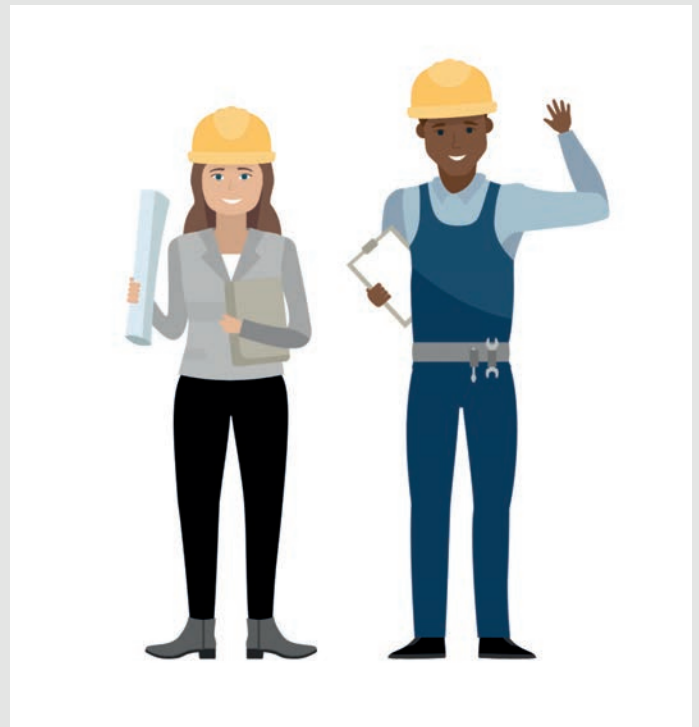
om klimatdeklaration

Idé och
kommunikationskoncept
för kampanjen

Idé och kommunikationskoncept för kampanjen

På denna sida visas konceptet för kampanjen som baseras på analys av mål, målgrupp, behov och syfte. Konceptet omfattar visuell utformning, bild- och språkmanér.

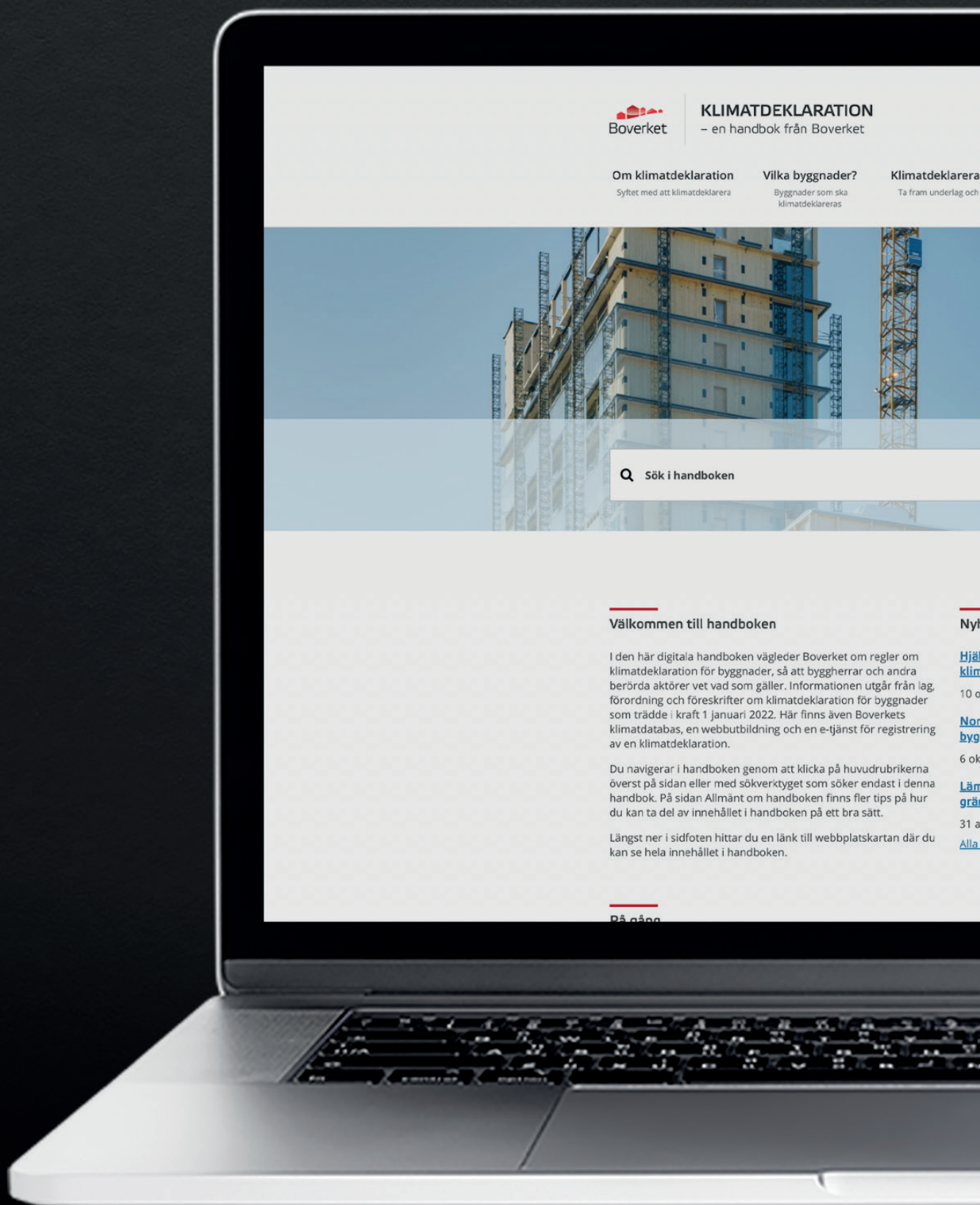

Kb

Elektra Light/Tech/Medium
AKCELAHULAKOPORSTUVEKYZOAG
akcelahulakoporstuvekystat
0123456789

Webbplats – handbok

KLIMATDEKLARATION – en handbok från Boverket

Om klimatdeklaration
Syftet med att klimatdeklarera

Vilka byggnader?
Byggnader som ska
klimatdeklareras

Klimatdeklarera
Ta fram underlag och

 Sök i handboken

Välkommen till handboken

I den här digitala handboken vägleder Boverket om regler om klimatdeklaration för byggnader, så att byggherrar och andra berörda aktörer vet vad som gäller. Informationen utgår från lag, förordning och föreskrifter om klimatdeklaration för byggnader som trädde i kraft 1 januari 2022. Här finns även Boverkets klimatdatabas, en webbutbildning och en e-tjänst för registrering av en klimatdeklaration.

Du navigerar i handboken genom att klicka på huvudrubrikerna överst på sidan eller med sökverktyget som söker endast i denna handbok. På sidan Allmänt om handboken finns fler tips på hur du kan ta del av innehållet i handboken på ett bra sätt.

Längst ner i sidfoten hittar du en länk till webbplatskartan där du kan se hela innehållet i handboken.

På gång

Nyh

Hjäl

kl

10 o

Nor

byg

6 ok

Läm

grä

31 a

Alla

Boverkets digitala handbok för klimatdeklaration

Vägledning om reglerna om klimatdeklaration för byggnader finns här. Handboken innehåller även Boverkets klimatdatabas och en e-tjänst för registrering av en klimatdeklaration.

KLIMATDEKLARATION
– en handbok från Boverket

[Till boverket.se](#)

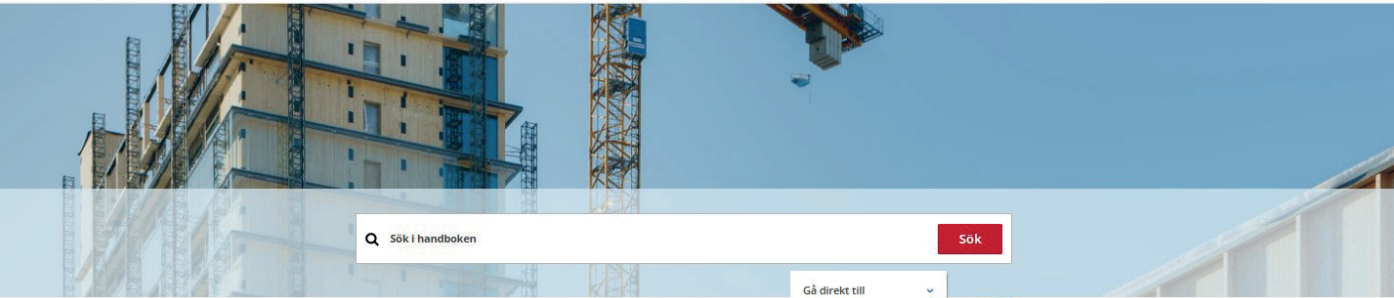
[Om klimatdeklaration](#)
Syftet med att klimatdeklarer

[Vilka byggnader?](#)
Byggnader som ska klimatdeklarer

[Klimatdeklarera så här](#)
Ta fram underlag och beräkna

[Klimatdatabas](#)
Sök klimata data till klimatberäkningen

[Klimatdeklarationsregister](#)
Fyll i Boverkets register för klimatdeklarationer

[Gå direkt till](#)

[Lyssna](#)

Välkommen till handboken

I den här digitala handboken vägleder Boverket om regler om klimatdeklaration för byggnader, så att byggherrar och andra berörda aktörer vet vad som gäller. Informationen utgår från lag, förordning och föreskrifter om klimatdeklaration för byggnader som trädde i kraft 1 januari 2022. Här finns även Boverkets klimatdatabas, en utbildning och en e-tjänst för registrering av en klimatdeklaration.

Du navigerar i handboken genom att klicka på huvudrubrikerna överst på sidan eller med sökvärdet som söker endast i denna handbok. På sidan Allmänt om handboken finns fler tips på hur du kan ta del av innehållet i handboken på ett bra sätt.

Längst ner i sidfoten hittar du en länk till webbplatskartan där du kan se hela innehållet i handboken.

Nyheter om klimatdeklarationer

[Vad behöver byggnadsnämnderna veta om klimatdeklarationer?](#)
28 oktober 2022

[Hjälpa oss utvärdera kommunikationen om klimatdeklaration](#)
10 oktober 2022

[Nordisk samverkan för minskad klimatpåverkan från byggsektorn](#)
6 oktober 2022

[Alla nyheter](#)

KLIMATDEKLARATION
– en handbok från Boverket

[Till boverket.se](#)

[Om klimatdeklaration](#)
Syftet med att klimatdeklarer

[Vilka byggnader?](#)
Byggnader som ska klimatdeklarer

[Klimatdeklarera så här](#)
Ta fram underlag och beräkna

[Klimatdatabas](#)
Sök klimata data till klimatberäkningen

[Klimatdeklarationsregister](#)
Fyll i Boverkets register för klimatdeklarationer

Vilka byggnader?

Dessa byggnader ska klimatdeklarer

Dessa byggnader behöver inte klimatdeklarer

Dessa byggnader ska klimatdeklareras

Granskad: 21 december 2021 [Lyssna](#)

Från och med den 1 januari 2022 ska en klimatdeklaration upprättas när nya byggnader uppförs, men vissa byggnader undantas från detta krav. På denna sida finns mer information om vilka byggnader som omfattas.

Endast nya byggnader berörs

En klimatdeklaration ska upprättas och lämnas in till Boverket när nya byggnader uppförs. Lagen om klimatdeklaration för byggnader tillämpas på byggnader för vilka ansökan om bygglov har kommit in till byggnadsnämnden den 1 januari 2022 eller senare.

Lag (2021:787) om klimatdeklaration för byggnader 2 §

Övergångsbestämmelser 2021:787

Plan- och bygglag (2010:900) 1 kap. 4 §

Begränsningen till byggnader innebär att andra anläggningar än byggnader inte omfattas av krav på klimatdeklaration. Exempel på andra anläggningar är vindkraftverk, idrottsplatser, nöjesparker, sunnlar, telemaster, parkeringsplatser och transformatorstationer.

Kravet att klimatdeklarera gäller vid uppförande av nya byggnader vilket innebär att reglerna inte gäller när befintliga byggnader

- flyttas till en ny plats
- byggs till
- byggs om
- ändras

Redan uppförda byggnader omfattas alltså inte av kravet att klimatdeklarera, oavsett om några åtgärder vidtas kopplat till den befintliga byggnaden eller inte.

Prop. 2020/21:144, sid. 25 - Med tanke på att klimatdeklarationen är ett nytt styrmedel bedömer regeringen att det är lämpligt att den inledningsvis inte omfattar alla typer av byggåtgärder. I nuläget bedömer

Illustration: Jenny Lilja/Infab/Tictac

KLIMATDEKLARATION
– en handbok från Boverket

[Till boverket.se](#)

[Om klimatdeklaration](#)
Syftet med att klimatdeklarer

[Vilka byggnader?](#)
Byggnader som ska klimatdeklarer

[Klimatdeklarera så här](#)
Ta fram underlag och beräkna

[Klimatdatabas](#)
Sök klimata data till klimatberäkningen

[Klimatdeklarationsregister](#)
Fyll i Boverkets register för klimatdeklarationer

Klimatdatabas

Sök i Boverkets klimatdatabas [Övriga språk](#) [Lyssna](#)

Om Boverkets klimatdatabas

Boverkets Klimatdatabas version 02.03.000 uppdaterad 20 maj 2022.

Notifiering

Notera att byggprodukterna "Hålbalk, HD/F" och "Stålbalk, VS" finns i kategorin "Fönster, dörrar och glas", de kommer att flyttas till kategorin "Betong" vid nästa uppdatering av klimatdatabasen.

Störningar i sök i Boverkets klimatdatabas

Just nu har vi vissa störningar i tjänsten Sök i Boverkets klimatdatabas. Störningarna medför följande fel:

- det går inte att visa produktdatabladet för byggprodukter som har lagts till i "min lista"
- det går inte att exportera till Excel
- funktionen för att lämna återkoppling, "hjälpste informationen dig?" fungerar inte.

Vi arbetar för att lösa problemen.

Kategorier >

Byggprodukter
[Betong](#)
[Bruk och bindemedel](#)
[Byggskivor](#)
[Färg och fog](#)
[Fönster, dörrar och glas](#)
[Isolering](#)

[Murblock och tegel](#)
[Stål och andra metaller](#)
[Trävaror](#)
[Tätskikt](#)
Energislag
[Energislag och bränsle](#)

Relaterad information

Lär dig rätt svar om klimatdeklarationer

– en webbutbildning från Boverket

INTRO

Webbutbildning

Webbutbildning

Webbutbildningen innehåller text, illustrationer, videor och övningar. Den innehåller också fakta om syftet bakom lagen och om vilka skeden och byggnader som berörs. Det ges en inblick i arbetsprocessen samt tips och råd för beräkning av klimatpåverkan. Här finns också ord- och begreppsförklaring. Webbutbildningen innehåller även en instruktionsfilm för registrering av klimatdeklarationen.

[Tillbaka till boverket.se](#)

Start » 1. Meningen med att klimatdeklarerat » Varför införs lagen om klimatdeklaration för nya byggnader? MENY

1. Meningen med att klimatdeklarerat

Varför införs lagen om klimatdeklaration för nya byggnader?

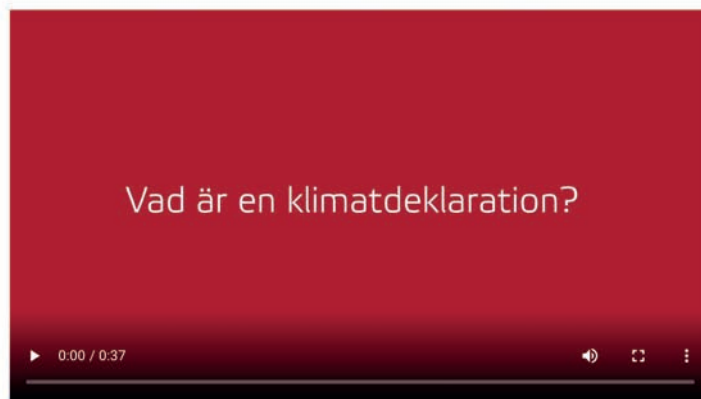
Syftet med den nya lagen är att minska klimatpåverkan från byggandet. Med ökad kunskap blir det lättare för dig som aktör i byggprocessen att vidta åtgärder för minskad klimatpåverkan. Lagen om klimatdeklarationer för byggnader börjar gälla den 1 januari 2022. Lagen omfattar nya byggnader där bygglov söks från och med det datumet.

FORTSÄTT

Vad är en klimatdeklaration i praktiken?

En klimatdeklaration är en beräkning och sammanställning av klimatpåverkan från byggskedet. Den omfattar uttag av råvaror, tillverkning av byggprodukter, arbete på byggarbetsplatsen och transporter.

Kristina Einarsson, Boverket

[Tillbaka till boverket.se](#)

Start » 1. Meningen med att klimatdeklarerat MENY

Nu är det dags för första övningen i webbutbildningen. Den består av tre frågor att svara på.

Hur stor del av Sveriges utsläpp av växthusgaser kommer från bygg- och fastighetssektorn?

✗ 12%

Fel! Dessvärre är det mer än så.

✗ 17%

Fel! Dessvärre är det mer än så.

✓ 71%

Rätt! En tredjedel av dessa utsläpp sker dessutom i byggskedet. (Boverkets miljökalkyler, 2018)

TILLBAKA

FORTSÄTT

Nyhetsbrev
Boverket

Nyhetsbrev Boverket

Nyhetsbrev från Boverket innehåller ett urval av det som är på gång inom Boverkets område; exempelvis kommande konferenser, nya publikationer, nya författningar och uppdrag som har kommit in. Nyhetsbrevet kommer ut cirka en gång per månad. Nyhetsbrevet har över 5000 prenumeranter.

Foto: Mbrace

Intensiva diskussioner om klimatdeklarationer

Lag och förordning om klimatdeklaration för nya byggnader är på väg och ska träda i kraft 1 januari 2022. Boverket bjöd in bygg- och fastighetssektorn till hearing i Stockholm 22 januari för att få in synpunkter på Boverkets arbete inför den nya lagen.

[Läs mer om arbetet med klimatdeklarationer på Boverkets webbplats.](#)

I juni handlade webbseminariet "Aktuellt från Boverket" om läget på bostadsmarknaden, nya regler för individuell mätning och debitering och ändringar i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen den 1 augusti.

[Titta på sändningen \(på Boverkets webbplats\)](#)

Illustration: Infab

Filmtips för dig som ska klimatdeklarera

Är det dags att klimatdeklarera din nya byggnad? Boverket vägleder dig bland annat genom en serie korta filmer som ger svar på vanliga frågor kring klimatberäkning och redovisning. Filmerna tar till exempel upp frågor om hur du ska beräkna klimatpåverkan vid återanvändning av byggprodukter samt för energianvändning och byggsjäll. Andra ämnen är miljövarudeklarationer, bygglov och täckningsgrad. Filmerna är praktiskt inriktade för att göra det lätt att göra rätt – och därmed bidra till ett ökat klimatsmart byggande.

[Titta på filmer i Boverkets handbok om klimatdeklaration \(på Boverkets webbplats\)](#)

Leken först – planering och gestaltning av barns utemiljöer

Workshop om klimatanpassning

Den 22-23 januari 2020 ordnade Boverket i nära samarbete med Lunds kommun och Göteborgs stad en workshop om klimatanpassning för den byggda miljön med tema översvämning.

[Ta del av dokumentationen på Boverkets webbplats.](#)

Webbseminarium om klimatdeklarationer

Tisdagen den 26 mars kl 14.00 kan du se ett webbseminarium om klimatdeklarationer. Vad är en klimatdeklaration, vad är en EPD, vem är det som ska deklarerat och hur kan jag förbereda mig? Under seminariet kan du också ställa frågor via vår chatt.

Webbseminariet vänder sig främst till byggherrar, byggtreprenörer, arkitekter, projektörer och miljöexperter (LCA) i byggbranschen samt bygglovshandläggare och byggnadsinspektörer på kommuner.

[Mer information finns på Boverkets webbplats.](#)

En livscykelanalys över byggnaders livscykel, LCA är nödvändig för att ta fram en klimatdeklaration.
Illustration: Boverket/Infab

Enkäter för en bättre inomhusmiljö

Remiss av Boverkets föreskrifter om klimatdeklaration för byggnader

Boverket skickar föreskrifter om klimatdeklaration för byggnader på remiss. Förslaget till föreskrifter är tillämpningsföreskrifter till regeringens förslag om lag om klimatdeklaration för byggnader och förordning om klimatdeklaration för byggnader. Sista dag att lämna svar på remissen är den 12 mars 2021.

[Remissförslaget finns på Boverkets webbplats](#)

Var med den 25 till 27 januari för att stärka kopplingen mellan forskning och praktik och skapa omställningskraft i kommunerna för hållbara städer och samhällen. Under tre dagar kommer du kunna ta del av ett antal sessioner utifrån olika perspektiv på mål 11, som handlar om hållbara städer och samhällen, och dess delmål. Konferensen är kostnadsfri. Välkommen med din anmälan!

Konferensen arrangeras av medlemmarna i Rådet för hållbara städer där Boverket ingår.

[Anmäl dig på Hållbar Stads webbplats](#)

Illustration: Karin Weandin/Infab/Tictac

Nyheter om klimatdeklaration

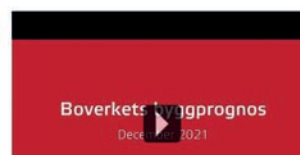
Den 1 januari 2022 får Sverige en ny lag om klimatdeklaration för byggnader som uppförs. Därför har Boverket tagit fram stöd och verktyg som har utvecklats för att underlätta för aktörer i byggsektorn att göra klimatberäkningar och klimatdeklarera. Det gäller till exempel Boverkets klimatdatabas med klimatdata för byggprodukter, energi och bränslen.

Detta händer i januari:

- En registrerad klimatdeklaration är ett villkor för att kommunen ska kunna ge slutbesked enligt plan- och bygglagen. En e-tjänst blir tillgänglig för registrering av klimatdeklaration i januari 2022.
- Den 1 januari 2022 ändras plan- och bygglagen, PBL, med anledning av den nya lagen om klimatdeklaration för byggnader. Den 1 januari kommer därför en vägledning om vad lagändringen innebär för lov- och byggprocessen i PBL kunskapsbanken.

Du kan läsa mer om klimatdatabasen, e-tjänsten och ny vägledning på Boverkets webbplats:

[Digital handbok på Boverkets webbplats för dig som ska klimatdeklarera](#)

Bostadsbyggandet ökar med 15 procent under 2021

Boverket bedömer att byggtakten ökar med cirka 15 procent under 2021 då 66 000

Nyhetsbrev från Boverket

PBL kompetens

[Läs på webben](#)

5 februari 2020

Från Utbildningen

Nytt i PBL akademien

Webbutbildning inom PBL-administration

Du har väl sett att det finns en webbutbildning för dig som är ny på jobbet inom PBL-administration? Den här utbildningen passar dig som arbetar med PBL-administration inom

samhällsbyggnadsprocessen oavsett utbildningsbakgrund och tidigare arbetslivserfarenhet. Utbildningen passar även dig som har begränsad erfarenhet av hur de administrativa uppgifterna hanteras i de olika processerna på ett effektivt och rättssäkert sätt.

[Läs mer och gå utbildningen på vår webbplats!](#)

Ny på jobbet som översiktsplanerare

Den här webbutbildningen riktar sig till dig som är ny på kommun eller länsstyrelse i arbetet med översiktlig planering.

Nyhetsbrev PBL Kompetens

Nyhetsbrev PBL Kompetens

Boverkets nyhetsbrev PBL Kompetens innehåller information om Boverkets vägledning, utbildning och webbseminarier för tillämpningen av plan- och bygglagen. Nyhetsbrevet ges ut cirka fem gånger per år.

Ny version av planbestämmelsekatalogen

Boverket har lanserat en ny version av Planbestämmelsekatalogen. Förändringarna från föregående version är inte stora utan består mest av redaktionella ändringar. Boverket har även uppdaterat vägledningen om hur Planbestämmelsekatalogen fungerar.

[Ny version av Planbestämmelsekatalogen på PBL kunskapsbanken](#)

Webbhandbok om klimatdeklaration

Boverket har lanserat en digital handbok om klimatdeklarationer för byggnader. Webbhandboken är ett stöd för dig som berörs av lagen om klimatdeklaration som träder i kraft den 1 januari 2022.

Syftet med lagen är att minska klimatpåverkan från byggskedet. Lagen innebär att byggherren ska redovisa klimatpåverkan från uppförande av byggnaden genom att registrera en klimatdeklaration digitalt i Boverkets register för klimatdeklarationer.

[Webbhandboken om klimatdeklarationer på Boverkets webbplats](#)

Illustration: Infab

Nu kan du se webbseminariet om klimatdeklarationer i efterhand

Den 26 mars sände Boverket ett webbseminarium med titeln Skarpt läge! Klimatdeklarationer av byggnader 2022. I seminariet togs de kommande kraven på klimatdeklarationer upp samt tips på hur din organisation kan förbereda sig.

[På Boverkets webbplats kan du läsa mer och se sändningen i efterhand](#)

Illustration: Boverket/Infab

Webbseminarium om klimatdeklarationer

Den 26 mars klockan 14:00-15:00 sänder Boverket ett webbseminarium om klimatdeklarationer av byggnader.

Regeringen har nu skickat ut ett förslag till lag om klimatdeklarationer av nya byggnader. Den nya lagen föreslås träda i kraft 1 januari 2022. Följ seminariet och få tips på hur din organisation kan förbereda sig.

Ur programmet

Vad är en klimatdeklaration, vad är en EPD, vem är det som ska deklarerar och hur kan jag förbereda mig? Under webbseminariet presenteras remissförslaget om klimatdeklarationer. Under seminariet kan du också ställa frågor via vår chatt.

Ta reda på mer om livscykelanalys
På Boverkets webb finns en vägledning om livscykelanalys (LCA) för dig som vill veta mer om eller ska beställa en LCA för ett byggprojekt eller göra en LCA-beräkning. En LCA är den metod som används när man ska ta fram en klimatdeklaration. Till vem vänder sig detta webbseminarium? Vi vänder oss främst till byggherrar, byggtreprenörer, arkitekter, projektörer och miljöexperter (LCA) i byggbranschen samt bygglovshandläggare och byggnadsinspektörer på kommuner.

Medverkande

Från Boverket medverkar Kristina Einarsson, projektledare, Thomas Johansson och Roger Antonsson, delprojektledare. Från Skanska medverkar Jeanette Sveder Lundin.

[Läs mer på Boverkets webbplats.](#)

Boverkets PBL poddsändningar tas bort den 31 mars

Den 31 mars släcks Boverkets PBL poddsändningar ner på grund av att materialet är av äldre karaktär. Poddsändningarna kommer att tas bort från PBL kunskapsbanken.

[Ta del av vägledning om padelbanor och padelhallar på PBL kunskapsbanken](#)

Foto: Frida Hovdegård/Boverket

[Frågor och svar på Boverkets webbplats](#)

Ny lag om klimatdeklaration 1 januari 2022 leder till ändring i PBL

Riksdagen har beslutat att införa krav på klimatdeklaration vid uppförande av byggnader. Samtidigt beslutade riksdagen att ändra bestämmelsen i 10 kap. 34 § PBL om slutbesked. Ändringen innebär att en upprättad och inlämnad klimatdeklaration till Boverket är en förutsättning för att kommunen ska kunna meddela slutbesked.

Boverket kommer inför den 1 januari 2022 bland annat komplettera vägledningen på PBL kunskapsbanken om slutbesked.

Lag (2021:787) om klimatdeklaration för byggnader och ändringen i PBL (2021:788) träder i kraft den 1 januari 2022.

[Ta del av nyheten om klimatdeklaration på PBL kunskapsbanken](#)

Webbseminariet PBL-nyheter och regeländringar sändes 1 juli

Ny vägledning om klimatanpassning i översiktsplanen

2018 infördes en ny bestämmelse i PBL kap 3 om översiktsplan som innebär att kommuner ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

[Läs mer om den nya vägledningen på PBL kunskapsbanken](#)

Boverket anordnade hearing om klimatdeklarationer

Inför den kommande lagen om klimatdeklarationer av byggnader vid uppförande, ordnade Boverket en hearing den 22 januari i Stockholm. Syftet var att få in synpunkter på Boverkets arbete med klimatdeklarationer.

På förmiddagen presenterades ett förslag till plan för den fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationer som ska inkludera hela livscykeln och omfatta gränsvärden för klimatpåverkan. Förslaget presenterades av Tove Malmqvist på KTH som fått i uppdrag av Boverket att ta fram ett förslag. På eftermiddagen presenterades Boverkets arbete med att utveckla en klimataktbas, klimatdeklarationsregister samt information och vägledning om klimatdeklarationer inför den kommande lagen.

Cirka 120 personer deltog på hearingen, allt från privata aktörer som byggherrar och konsulter till offentliga aktörer som kommuner. Deltagarna kom inte bara från Stockholm utan även från andra delar av landet. Det var väldigt bra och givande diskussioner, där deltagarna var engagerade och bidrog med många inspel och synpunkter både muntligen och digitalt. Vi fick mycket bra inspel till Boverkets fortsatta arbete med klimatdeklarationer. Nästa tillfälle att få veta mer om klimatdeklarationer av byggnader och möjlighet att ställa frågor kommer den 26 mars då Boverket kommer att sända ett webbseminarium med detta tema.

[På Boverkets Youtubekanal kan du ta del av en filmad föreläsning om klimatdeklarationer.](#)

Kristina Einarsson, Boverket, föreläser om klimatdeklarationer. Foto: Justina Bacinska, Boverket.

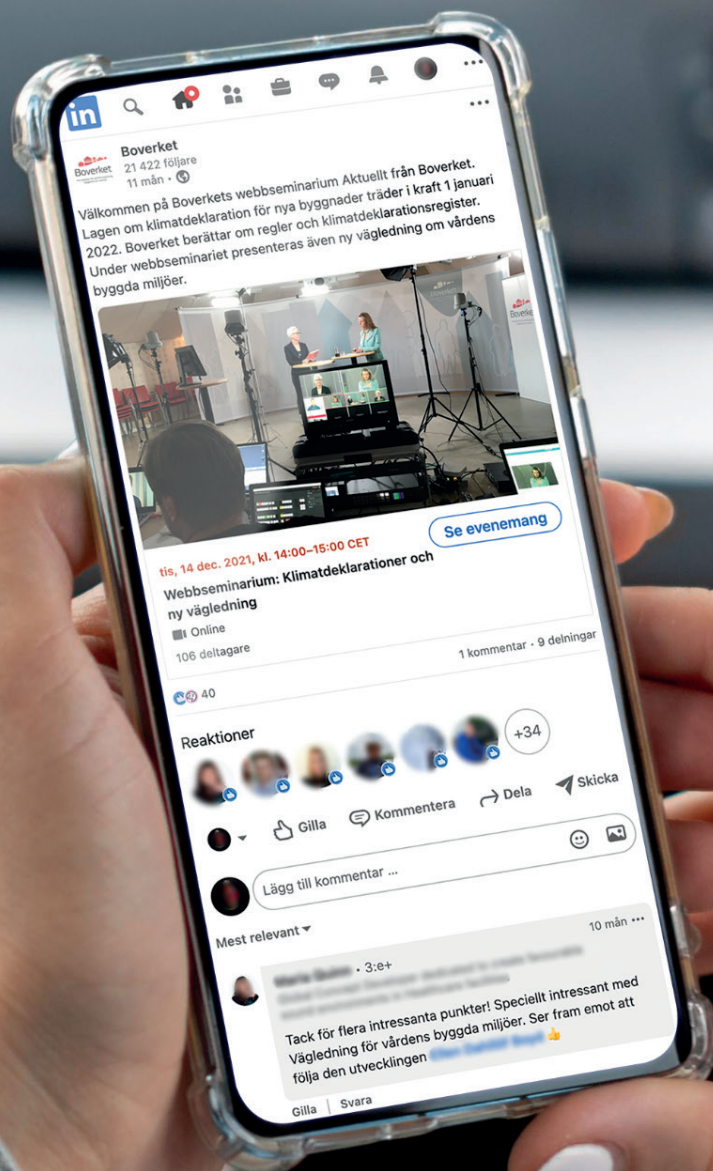
Årets första PBL nano ute snart!

I PBL nano tar vi upp intressanta saker från Mark och miljööverdomstolen under 2019. Det handlar om Miljömål, PBL och fastighetsmål.

[Tidigare PBL nano hittar du här!](#)

Om nyhetsbrevet

Nyhetsbrevet PBL kompetens ger dig information om Boverkets vägledning för tillämpningen

Sociala medier

Sociala medier

LinkedIn

21 625 följare, flest i Stockholm, Göteborg och Malmö inom området

Boverket
21 422 följare
11 mån · 🌐

Boverket fastställer klimatdatabas och klimatdeklarationsregister

Vid nyår träder lagen om klimatdeklaration för nya byggnader i kraft. Därför fattar Boverket nu beslut om och fastställer de stöd och verktyg som har utvecklats för att underlätta för aktörer i byggsektorn att göra klimatberäkningar och klimatkdeklarera. Det gäller till exempel Boverkets klimatdatabas med klimatdata för byggprodukter, energi och bränslen. Databasen har sedan våren 2021 varit tillgänglig för byggsektorns aktörer, men vid nyår övergår testperioden i skarpt läge. Beslut tas nu även för Boverkets klimatdeklarationsregister som blir tillgängligt via en e-tjänst. Där tydliggörs vilka uppgifter som ska redovisas. En registrerad klimatkdeklaration är ett villkor för att kommunen ska kunna ge slutbesked enligt plan- och bygglagen. Klimatdeklarationer som samlas in bidrar till en ökad kunskap om byggsektorns klimatpåverkan. E-tjänsten blir tillgänglig för registrering av klimatkdeklaration i januari 2022.

<https://lnkd.in/ejvDwfqm>

<https://lnkd.in/e6ezTZtD>

Foto: Jonas Westling

Boverket
21 422 följare
10 mån · 🌐

Ny lag om klimatkdeklaration och uppdaterad klimatdatabas

Vid årsskiftet fick Sverige en ny lag om klimatkdeklaration för byggnader som uppförs. De ansökningar som kommit in till byggnadsnämnden den 1 januari 2022 eller senare omfattas därmed av nya krav. I och med detta har Boverket tagit fram stöd och verktyg för att underlätta för aktörer i byggsektorn att göra klimatberäkningar och klimatkdeklarera.

I dag publicerar vi en giltig version av Boverkets klimatdatabas med klimatdata för byggprodukter, energi och bränslen som ska användas i en klimatkdeklaration om generiska klimatdata används. Även Boverkets klimatkdeklarationsregister publiceras och blir tillgänglig via en e-tjänst. Både klimatdatabasen och e-tjänsten finns i Boverkets handbok om klimatkdeklarationer. I handboken finns även ny vägledning om innehållet i e-tjänsten, både en webbsida och en muntlig presentation.

Du kan läsa mer om klimatdatabasen, e-tjänsten och ny vägledning på Boverkets webbplats: <https://lnkd.in/eJus9E9J>

#Boverket

Boverket
21 422 följare
11 mån · 🌐

Ny lag om klimatkdeklarationer 1 januari 2022. Vilken roll kommer kommunerna att spela i det arbetet? Missa inte detta och mycket mer i vårt webbseminarium i morgon!

Boverket
11 mån · 🌐

Välkommen på Boverkets webbseminarium Aktuellt från Boverket. Lagen om klimatkdeklaration för nya byggnader träder i kraft 1 januari 2022. Boverket berättar om regler och klimatkdeklarationsregister. Under webbseminariet presenteras även ny vägledning om världens byggda miljöer.

tis, 14 dec. 2021, kl. 14:00–15:00 CET

Webbseminarium: Klimatkdeklarationer och ny vägledning

📺 Online

106 deltagare

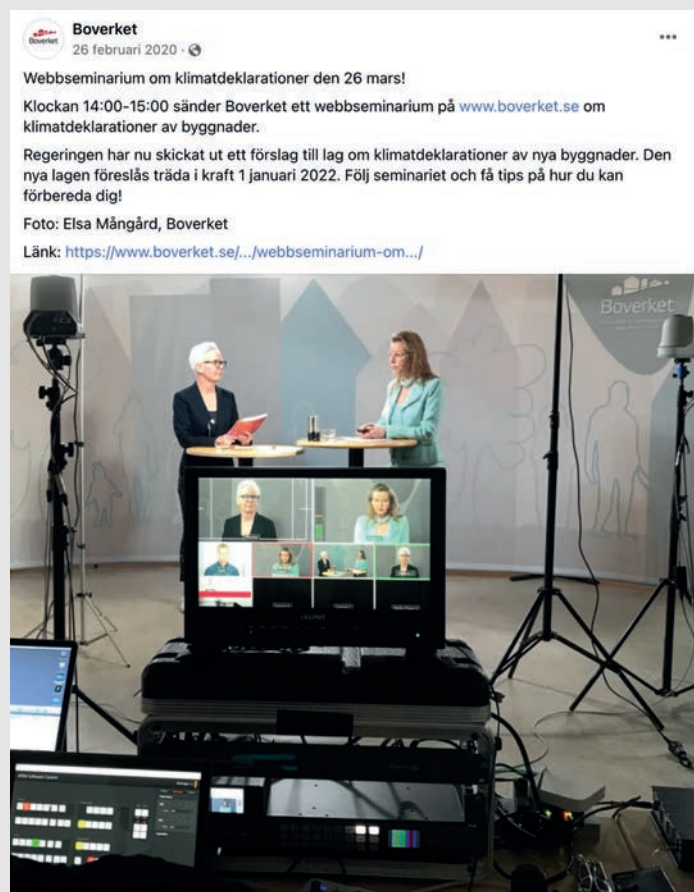
[Se evenemang](#)

Sociala medier

Facebook

3 900 följare, flest i Stockholm, Göteborg och Malmö inom området.

Flödet

Webbseminarie

Facebook watch

Sociala medier

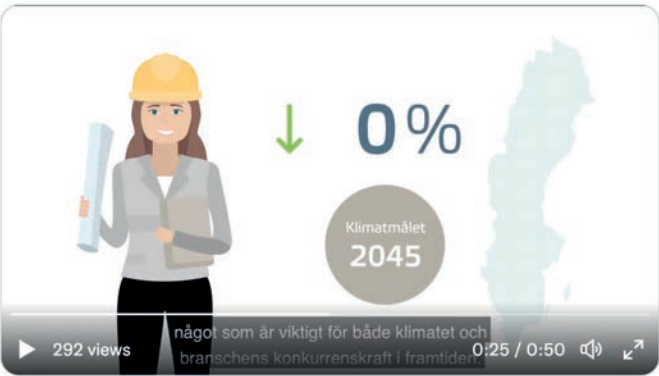
Twitter

5 087 följare, flest i Stockholm, Göteborg och Malmö inom området.

Myndigheten Boverket
@Boverket

Idag lanserar vi testversionen av Boverkets klimatdatabas som ska förenkla för alla aktörer i byggsektorn som berörs av det kommande kravet på klimatdeklaration för nya byggnader. I samband med detta publicerar vi även nya informativa webbsidor. Läs mer på boverket.se/klimatdeklaration...

Translate Tweet

292 views något som är viktigt för både klimatet och branschens konkurrenskraft i framtiden 0:25 / 0:50

Myndigheten Boverket
@Boverket

Vad innebär egentligen klimatdeklarationer? Se utdraget från vårt senaste webinarium där Boverkets Kristina Einarsson, expert miljö och klimat, förklarar. Rapporten hittar du på Boverkets webbplats: boverket.se/sv/om-boverket... #almedalen #klimatdeklaration

Translate Tweet

Klimatdeklaration av byggnader

136 views 0:02 / 1:00

Myndigheten Boverket
@Boverket

Boverket arbetar för att klimatdeklarationer för nya byggnader ska bli verklighet om tre år. Men vad innebär det? Anmäl dig till Boverkets konferens "Bygg hållbara samhällen med plats för alla" för att få reda på mer: boverket.se/sv/om-boverket...

Translate Tweet

Myndigheten Boverket
@Boverket

Du har väl inte missat att Boverket sänder ett webinarium om klimatdeklarationer den 26 mars? Läs mer och se webinariet på vår webbplats: boverket.se/sv/om-boverket... #boverket #klimatdeklarationer

Translate Tweet

98 views 0:08 / 1:29

Myndigheten Boverket
@Boverket

Nu står det klart att det blir lagkrav på klimatdeklaration vid uppförande av nya byggnader. Boverket förbereder genom att vägleda med bl.a en digital handbok och ett nytt klimatdeklarationsregister. Läs mer på Boverkets webbplats. boverket.se/sv/om-boverket...

Translate Tweet

Myndigheten Boverket
@Boverket

I dag håller Boverket en hearing om klimatdeklarationer för byggnader! Boverkets Kristina Einarsson inleder dagen med att berätta om regeringsuppdraget, hur vägen framåt ser ut och deltagarnas möjligheter att lämna synpunkter. #boverket

Translate Tweet

ALT

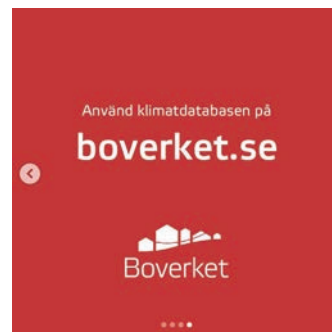
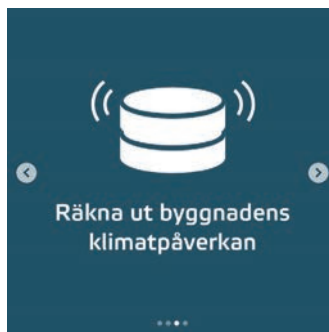
Myndigheten Boverket
@Boverket

Den 26 mars klockan 14:00-15:00 sänder Boverket ett webinarium om klimatdeklarationer av byggnader. En ny lag om klimatdeklarationer av nya byggnader föreslås träda i kraft 1 januari 2022. Läs mer på Boverkets webbplats: boverket.se/sv/om-boverket...

Sociala medier

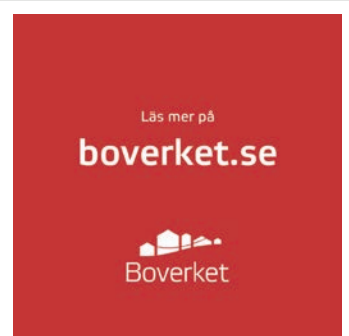
Instagram

2 179 följare, flest i Stockholm, Göteborg och Malmö inom området.

Sociala medier

Marknadsfört

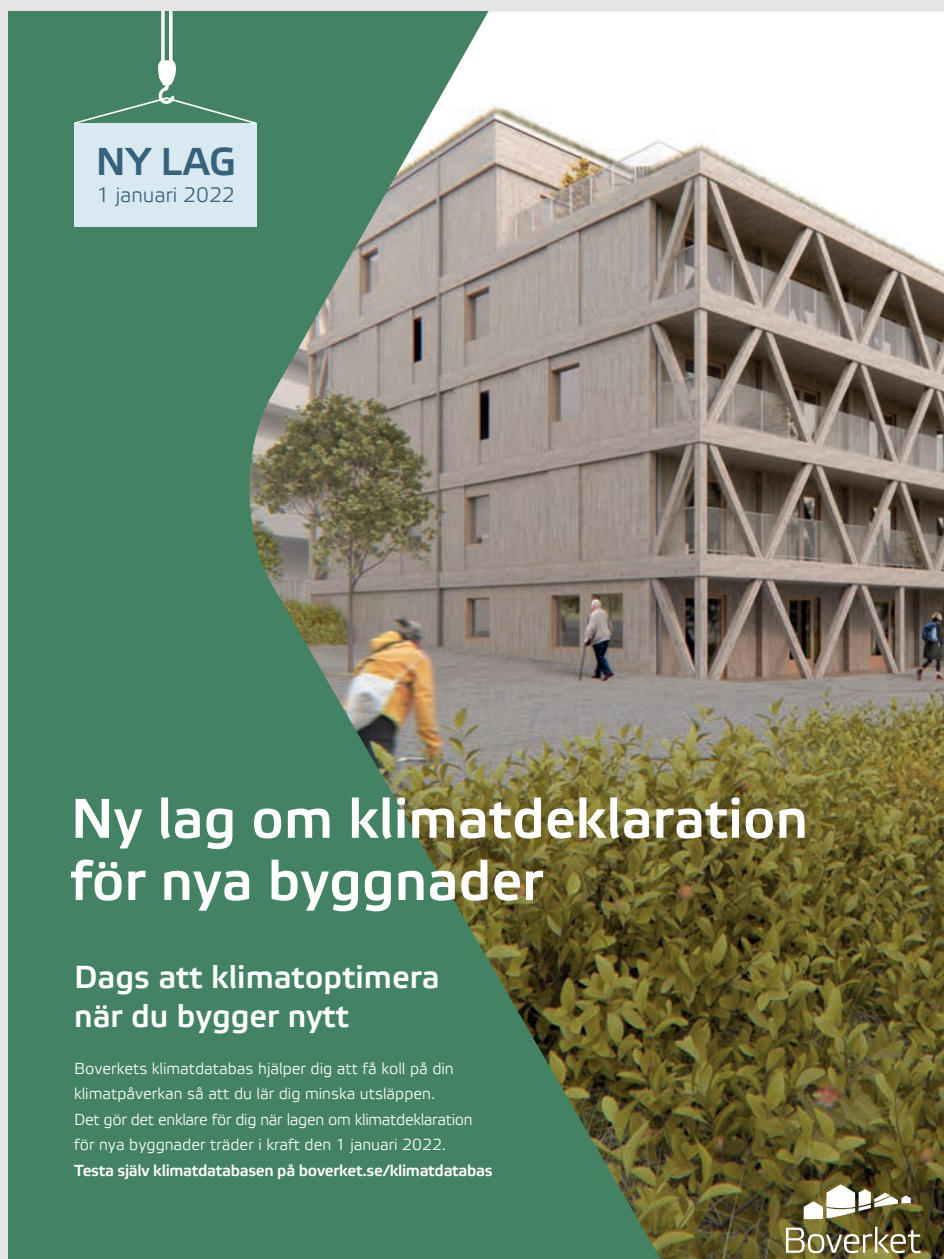

Printannonser och Direktreklam

Printannonser

Arkitekten
Arkitektur
Byggfakta
Byggindustrin
Byggvärlden
Den moderna hantverkaren

NY LAG
1 januari 2022

Ny lag om klimatdeklaration för nya byggnader

Dags att klimatoptimera när du bygger nytt

Boverkets klimatdatabas hjälper dig att få koll på din klimatpåverkan så att du lär dig minska utsläppen. Det gör det enklare för dig när lagen om klimatdeklaration för nya byggnader träder i kraft den 1 januari 2022.

Testa själv klimatdatabasen på boverket.se/klimatdatabas

Boverket

NY LAG
1 januari 2022

Dags att klimatdeklarera när du bygger nytt

Bygg- och fastighetssektorn måste minska sin utsläpp av växthusgaser. Därför blir Sverige 2022 bland de första i världen med en lag om klimatdeklaration för nya byggnader. Boverket övervakar för dig genom tips, råd och bra verktyg. Läs mer på boverket.se/klimatdeklaration

1. Digitala handboken
Lär dig om klimatdeklaration och klimatoptimering
2. Klimatdatabasen
Underlätta din klimatberäkning
3. Klimatdeklarationsregistret
Vara ett av de första i klimatdeklaration

Boverket

NY LAG
1 januari 2022

Dags att tänka klimatsmart när du bygger nytt

Lär dig bygga med lägre klimatpåverkan. En ny lag om klimatdeklaration träder i kraft den 1 januari 2022. Ta hjälp av Boverkets nya Handbok för att optimera byggandet och minimera utsläppen. Handboken finns på boverket.se/klimatdeklaration

Boverket

Printannonser

Arkitekten
Arkitektur
Byggfakta
Byggindustrin
Byggvärlden
Fastighetsnytt
Fastighetsvärlden

**KLIMATSMART
BYGGANDE**

Magasin X drar fördel av klimatberäkning

Efter noggrann klimatberäkning valde Vasakronan att bygga kontorshuset Magasin X i Uppsala med en stomme i trä istället för i stål och betong. Nu ser de bara fördelar med att bygga med låg klimatpåverkan. De hade full uthyrning till bra hyresnivåer före första spadtaget och har sakrat långsiktiga hyresgäster. Genom att klimatberäkna med digitala verktyg tidigt i projekten och arbeta i linje med Klimatdeklarationen går det att bygga Klimatsmart.

Registrera din klimatdeklaration på boverket.se/klimatdeklaration. Där finns även Boverkets klimatdatabas och vägledning om klimatdeklaration av nya byggnader.

**KLIMATSMART
BYGGANDE**

Klimatdeklarationen kan bli ett vinnande verktyg

Byggssektorn kan möta kraven på hållbara lösningar. Lagen om klimatdeklaration för nya byggnader lär oss att minska våra utsläpp. Faktum är att lagen kan ge byggherrar som vill ta större ansvar konkurrensfördelar på en krävande marknad. Boverket vidareutvecklar samtidigt stöd och verktyg för att underlätta för dig att klimatberäkna och redovisa. Det ska vara lätt att göra rätt – så att du kan dra fördel av att bygga Klimatsmart.

På boverket.se finns verktyg för dig som vill kunna registrera en riktigt bra klimatdeklaration.

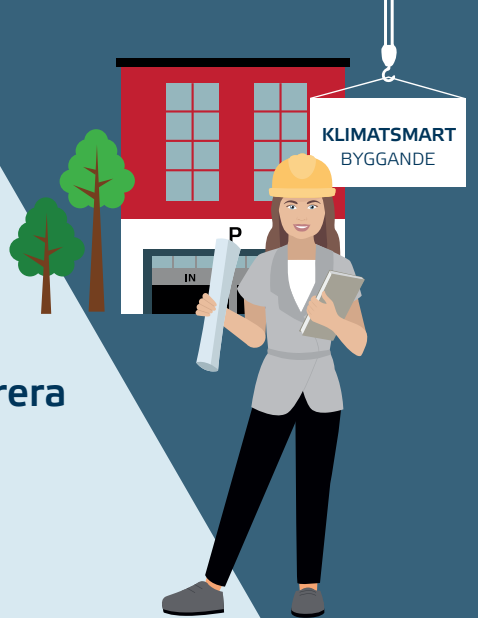

**KLIMATSMART
BYGGANDE**

Projekt Cederhusen minskade klimatavtrycket

Genom att bygga första kvarteret av Cederhusen i Hagastaden i Stockholm med en stomme i trä kunde bostadsutvecklaren Folkhem nästan halvera sin klimatpåverkan jämfört med medelvärdet för stomme i betong. Folkhem upphandlade entreprenörer som erbjöd klimatberäkningar enligt lagen om klimatdeklarationer. Med skärpta krav på leverantörer väntas resultatet bli ännu bättre vid byggandet av resten av de 245 bostadsrätterna.

Registrera din klimatdeklaration på boverket.se/klimatdeklaration. Där finns även Boverkets klimatdatabas och vägledning om klimatdeklaration av nya byggnader.

**KLIMATSMART
BYGGANDE**

Ska jag klimatdeklarera garaget?

BOVERKET SVARAR

Ja. Garaget ska ingå i din klimatdeklaration om det är en del av en byggnad som måste klimatdeklareras eller om det är fristående, kräver bygglov och är större än 100 m². En fördel med lagen om klimatdeklaration för nya byggnader är att vi lär oss att minska vår klimatpåverkan. Därför vidareutvecklar Boverket stöd och verktyg för att underlätta för dig att klimatberäkna och redovisa. Det ska vara lätt att göra rätt – så att du kan dra nytta av att bygga Klimatsmart.

Vill du veta mer? Se filmer med fler frågor och svar på boverket.se/klimatdeklaration.

Direktreklam

NY LAG
1 januari 2022

Ny lag om klimatdeklaration för nya byggnader

Boverket

Projekt: Klimatnät Söd, Sveriges Arkitekt: Milla Eric, Milla

Dags att klimatdeklarera när du bygger nytt

Boverket har praktiska verktyg och all den information som du behöver om klimatdeklarationer för nya byggnader. Använd vår nya klimatdatabas redan nu för att räkna ut din klimatpåverkan och lära dig klimatoptimera ditt byggande. Det kan ge dig viktiga fördelar. Dessutom blir det så mycket enklare för dig när lagen om klimatdeklaration för nya byggnader träder i kraft i januari 2022. [Läs mer på boverket.se/klimatdeklaration](https://boverket.se/klimatdeklaration)

- **1 Digitala handboken**
Lär dig att klimatdeklarera/klimatoptimera
- **2 Klimatdatabasen**
Underlättar din klimatberäkning
- **3 Klimatdeklarationsregistret**
Visar att du har gjort en klimatdeklaration

Läs mer på boverket.se

Boverket

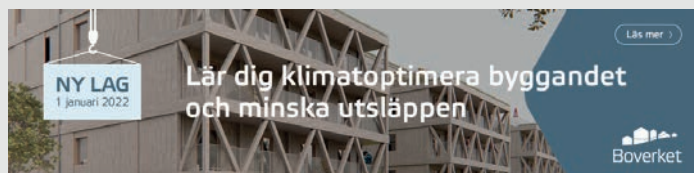
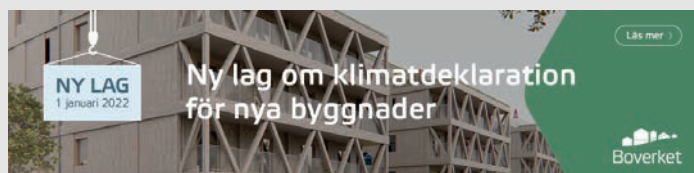
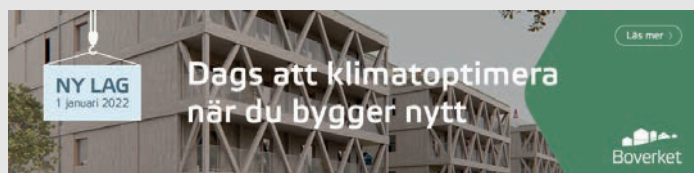
Projekt: Plus, Sveriges Arkitekt: Kjellander Sjöberg Bild: Fotografi Max Purper + info.nu

Digitala banners

Digitala banners

Arkitekten
Byggindustrin
Byggvärlden
Fastighetsnytt

Digitala banners

Arkitekten
Byggindustrin
Byggvärlden
Fastighetsnytt

DRA FÖRDEL AV

**Klimatdeklarera
för minskad
klimatpåverkan**

Boverket

Läs mer >

DRA FÖRDEL AV

**Klimatdeklarera
för minskad
klimatpåverkan**

Läs mer >

Boverket

**Klimatsmart
BYGGANDE**

**Cederhusen
minskar
klimatavtrycket**

Boverket

Läs mer >

**Klimatdeklarera?
JA, även garaget.**

Fler frågor och svar >

Boverket

**KLIMATSMART
BYGGANDE**

**Kungsörnen –
ett klimatsmart
byggprojekt**

Läs mer >

Boverket

KLIMATDEKLARATION

– en handbok från Boverket

Om klimatdeklaration

Syftet med att klimatdeklarera

Vilka byggnader?

Byggnader som ska klimatdeklareras

Klimatdeklarera så här

Ta fram underlag och beräkna

Om klimatdeklaration

Nyheter om klimatdeklarationer

Webbutbildning

Webbseminarium

Filmer om klimatdeklaration

Grafiskt material för klimatdeklaration

Ordlista

Syftet med att klimatdeklarera

PBL och klimatdeklarationer

Tillsyn

Allmänt om handboken

Webbplatskarta

Goda exempel på klimatsmarta projekt

Filmer om klimatdeklaration

Granskad: 9 augusti 2022

På den här sidan kan du hitta och se filmer som används i Boverkets information. Du kan också hitta filmer på andra sidor i handboken.

Korta filmer med frågor och svar om klimatdeklaration

Boverket vägleder dig bland annat genom en serie filmer som svarar på vanliga förekommande frågor kring klimatdeklaration. Exempel upp frågeställningar om hur du ska beräkna klimatdeklaration av byggprodukter samt för energianvändning och energikällor.

Filmer

Filmer

Handboken innehåller inspelade webbseminarier, animerade informationsfilmer, instruktionsfilm för registrering av klimatdeklaration, ambassadörsfilmer samt filmer med frågor och svar om klimatdeklaration.

Informationsmaterial

Information till byggmaterialhandel som vidareinformatörer
att användas av säljare i samtal med kund.

Här finner du information om klimatdeklarationer

Boverket sprider kunskap om lagen om klimatdeklarationer för nya byggnader. För att ge bästa möjliga stöd och vägledning erbjuder Boverket både information och flera olika verktyg. Målet är att bidra till ett optimerat byggande, minskad klimatpåverkan och klimatdeklarationer av god kvalitet.

Fakta på boverket.se

Boverkets webbplats presenterar allmän information, grafik och filmer om lagens innehåll och syfte. Den rymmer även särskilt anpassad information för allt från byggherrar till byggprodukttilverkare.

Digital handbok

Handboken, som finns på boverket.se, ger utförlig vägledning. Den riktar sig till såväl byggherrar, som har i ansvar att klimatdeklarerar, som konsulter och leverantörer som måste bidra med rätt uppgifter.

Webbutbildning

E-läringen på boverket.se är utformad för att snabbt och enkelt ge en god inblick i vad som gäller. Den riktar sig till byggherrar och byggtentreprenörer, men är utmärkt även för byggprodukttilverkare.

Informationskampanj

Boverket kommunicerar löpande via olika kanaler för att nå ut med viktig och lärorik information till en rad utvalda målgrupper. Det är många i byggprocesskedjan som berörs och behöver lära sig mer.

Boverkets klimatabas

Databasen på boverket.se innehåller generiska, eller typiska, klimata för den klimatpåverkan som olika byggprodukter, material eller bränsleslag har. Den är till för att underlätta klimatberäkningar.

Klimatdeklarationsregister

Det är i Boverkets register som den färdiga klimatdeklarationen ska finnas. Inlämning sker genom att byggherren, eller en deklarerant som byggherren har utsett, fyller i ett digitalt formulär hos Boverket.

Boverkets föreskrifter

Föreskrifterna om klimatdeklaration vid uppförande av byggnader är en hjälp och ett praktiskt förtydligande av regeringens lag och förordning om klimatdeklarationer. De finns på boverket.se.

Plan för framtiden

Utöver att vägleda och bidra med verktyg som gör det lättare att klimatdeklarerar har Boverket ansvar för tillsynen. Boverket tar även fram förslag för den fortsatta utvecklingen av klimatdeklarationerna.

NY LAG
1 januari 2022

Boverket

Rätt svar på dina frågor om klimatdeklarationer

Boverket sprider kunskap om lagen om klimatdeklarationer för nya byggnader, ger stöd och svar på frågor från byggbranschen. Målet är att bidra till ett optimerat byggande, minskad klimatpåverkan och klimatdeklarationer av god kvalitet. Här finner du rätt svar på sju av de allra vanligaste frågorna.

När träder lagen om klimatdeklaration för nya byggnader i kraft?

Lagen gäller för bygglov som söks från och med den 1 januari 2022. Syftet är att öka kunskapen hos alla aktörer i byggbranschen om att beräkna och minska klimatpåverkan från byggnader som uppförs.

Vilka byggnader omfattas av kravet på klimatdeklaration?

Byggherren måste klimatdeklarerar vid uppförande av en ny byggnad som kräver bygglov. Kravet gäller inte vid om- eller tillbyggnad eller om byggherren är en fysisk person som bygger hus privat.

Vilka byggnader är undantagna från kravet på klimatdeklaration?

Byggherren behöver inte klimatdeklarerar vid byggnation av:

- Tillfälliga byggnader som ska användas i högst två år
- Industrianläggningar och verkstäder
- Exonombyggnader för jordbruk, skogsbruk och läkande
- Byggnader med en bruttarea på max 100 kvadratmeter
- Byggnader för försvarsdemål och av betydelse för nationell säkerhet

Vad förväntas av mig som byggtentreprenör?

Byggherren är ansvarig för att klimatdeklarerar, men du bistår genom att leverera korrekta uppgifter om byggprodukter och mängdangivelser. Byggherren måste nämligen göra en sammanställning av material, energi- och bränsleåtgång under byggiåret, utifrån en konstruktiv eller BIM-modeller.

Som entreprenör kan du få uppdrag att göra hela eller delar av klimatdeklarationen. Då kan du ha nytta av de konstruktiva beräkningsverktyg som finns. Hjälp gärna till i ett tidigt skede för att påverka val av material och metoder, minska mängden material och avfall och optimera hela byggprojektet.

Hur och till vem ska jag rapportera in uppgifter?

Du som är byggtentreprenör ska lämna in uppgifter om byggprodukter och mängdangivelser till byggherren, som i sin tur är ansvarig för att klimatdeklarerar den nya byggnaden. Själva klimatdeklarationen lämnas in och registreras genom fyllnad av ett digitalt formulär på boverket.se.

Hur får jag reda på klimata för byggprodukter?

Specifika klimata för byggprodukterna finns du i miljöförklarationen, den så kallade EPD:n. Boverkets klimatabas innehåller generiska, eller typiska, klimata för den klimatpåverkan som olika byggprodukter, material eller bränsleslag har. Den är till för att underlätta klimatberäkningar, men dess värden är något högre satta just för att uppmuntra till användning av specifika klimata.

Var kan jag få mer information?

Boverkets webbplats, boverket.se, presenterar allmän information, grafik och filmer om lagens innehåll och syfte. Den rymmer även särskilt anpassad information för byggentreprenörer. På boverket.se finns bland annat en digital handbok, en webbutbildning och Boverkets klimatabas.

NY LAG
1 januari 2022

Boverket

Illustrationer

Klimatdeklaration

Illustrationer

Guidning

Webbseminarium

Klimatdeklaration

Grafiskt material för klimatdeklaration

Att klimatdeklarera

Klimatdeklarationer

Handboken

Skarta

Exempel på klimatsmarta

Grafiskt material för klimatdeklarationer

Granskad: 24 februari 2022

[Lyssna](#)

På den här sidan kan du hitta och ladda ner de illustrationer för klimatdeklarationer som används i Boverkets information. Du kan använda materialet för att illustrera information om hur man arbetar med klimatdeklaration och vad som omfattas.

Innehåll på denna sida

[Grafiskt material att använda i informationssyfte](#)

[Bildrättigheter – Erkännande-Ickekommersiell-IngaBearbetningar 4.0 Internationell \(CC BY-NC-ND 4.0\)](#)

[Grafiskt material om LCA för byggnader](#)

[Relaterad information](#)

Grafiskt material att använda i informationssyfte

Boverket har på regeringens uppdrag tagit fram informationsmaterial som ska öka kunskapen och förståelsen för kommande krav på klimatdeklaration. Klimatdeklarationer ska hjälpa till att minska miljö- och klimatpåverkan från byggsektorn. Som en del av informationsinsatsen har Boverket tagit fram illustrationer som är fria att använda i informationssyfte – använd dem i presentationer, på webben eller tryck dem i informationsmaterial.

Illustration: Karin Weandin/Infab/Tictac

Bildrättigheter – Erkännande-Ickekommersiell-IngaBearbetningar 4.0 Internationell (CC BY-NC-ND 4.0)

Du har tillstånd att dela, kopiera och vidare distribuera materialet oavsett medium eller format. Licensgivaren kan inte återkalla dessa friheter så länge du följer licensvillkoren:

Erkännande

När du publicerar bilderna måste du ge ett korrekt erkännande till upphovsmannen, till exempel "Bild: Namn Namn/Boverket. Du måste också ange hyperlänken till licensen CC BY-NC-ND 4.0, se länk i "Relaterad information".

Du behöver göra så i enlighet med god sed, och inte på ett sätt som ger en bild av att licensgivaren stödjer dig eller ditt användande eller utför publicering på uppdrag av utgivaren.

Icke kommersiell

Du får inte använda materialet för kommersiella ändamål.

Inga bearbetningar

MENY

KLIMATDEKLARATION
– en handbok från Boverket

SÖK

Webbseminarium om klimatdeklaration

Granskad: 2 maj 2022

[Lyssna](#)

Bild: Boverket/Infab

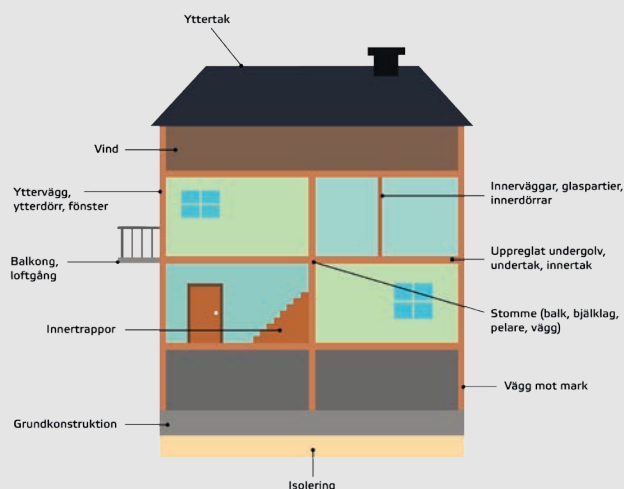
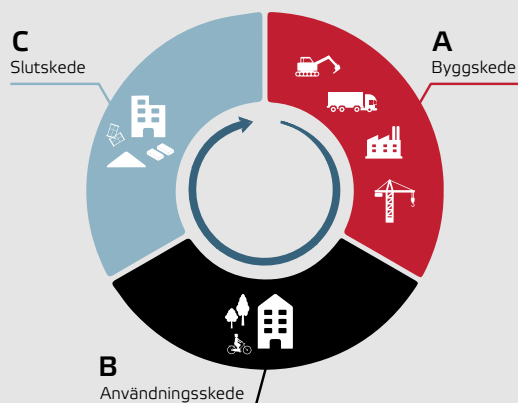
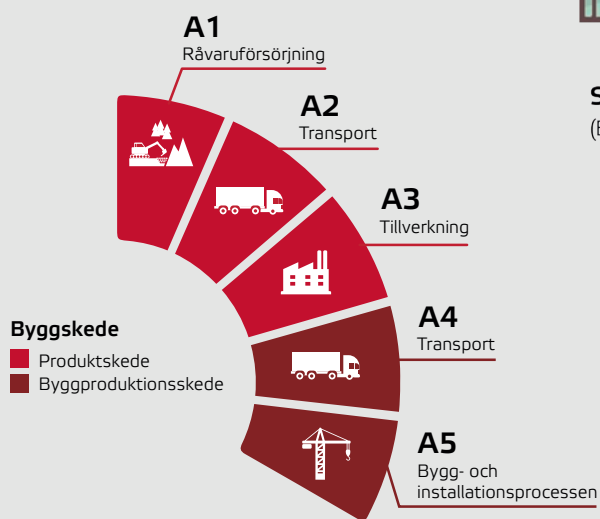
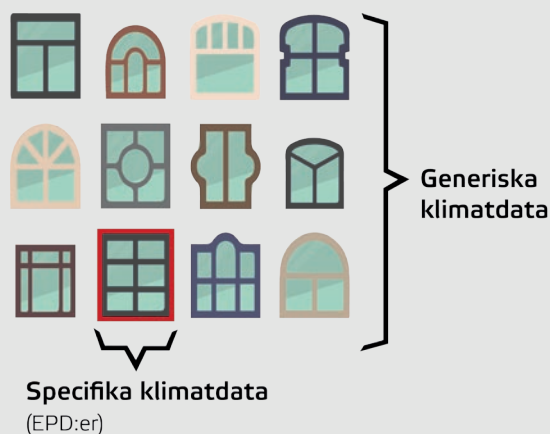
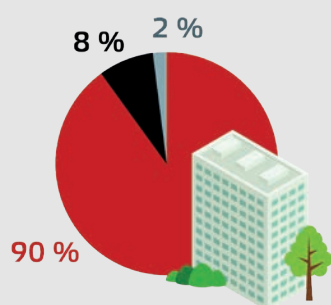
Här hittar du aktuella och äldre webbseminarier om klimatdeklaration. I kalendern på Boverkets webbplats finner du information om kommande webbseminarier och hur du anmäler dig till dem.

Innehåll på denna sida

Illustrationer

En stor mängd illustrationer för guidning i handbok, kommunikation i olika kanaler, visualisering av processer.

Samtliga illustrationer finns för nedladdning i handboken för icke kommersiellt bruk.

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se